

A

BIHARI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1902. július 18-án Nagyváradon

SZEMES LÁSZLÓ h. esperes és RITOÓK ZSIGMOND
egyházmegyei gondnok kettős elnöklete mellett tartott

rendkívüli és 1902. évi szeptember 25-ikén, Nagyváradon,
ugyancsak SZEMES LÁSZLÓ h. esperes és RITOÓK ZSIGMOND
egyhm. gondnok kettős elnöklése mellett tartott rendes köz-
gyűlése valamint bírósági ülésének

JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA:

A Z E G Y H Á Z M E G Y E.

NAGYVÁRAD.

NYOMATOTT ASZRY ARMIN KÖNYVNYOMDÁJÁN

1902.

A

BIHARI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1902. július 18-án Nagyváradon

SZEMES LÁSZLÓ h. esperes és RITOÓK ZSIGMOND egyház-
megyei gondnok kettős elnöklete mellett tartott

rendkívüli és 1902. évi szeptember 25-ikén, Nagyváradon, ugyan-
csak SZEMES LÁSZLÓ h. esperes és RITOÓK ZSIGMOND egyhm.
gondnok kettős elnöklése mellett tartott rendes közgyűlése valamint
bírószági ülésének

JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA:

A Z E G Y H Á Z M E G Y E.

NAGYVÁRAD.

NYOMATOTT LÁSZKY ARMIN KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

1902.

J E G Y Z Ő K Ö N Y V,

felvételű Nagyváradon, 1902. július hó 18-án a békari ev. ref.
egyházmegye rendkívüli közgyűlése alkalmából.

Jelen voltak :

Szemes László h. esperes és *Ritoók Zsigmond* e. m. gondnok
kettős elnöklése mellett :

Biró János, Csillag Lajos, Nádudvari Lajos, Csák
Máté egyházi ; Kis Elek, Hegyesi Márton, Miskolczy Árpád
világi tanácsbírák, Dr. Thury Kálmán ügyész, Zsigmond
Ferencz és Sülyok István egyh. m. jegyzők.

Lelkészek : Bugyi Sándor, Nánási Imre, Kis Antal,
Doma Gyula, Háger Miklós, Csernák Béla, Lévai Mihály,
Szigeti Elek, Rigó Lajos, Holkó József, Sziki Ádám, Major
Gyula, Domokos Károly, Bedő Károly, Séra Ferencz, Surányi
Lajos, Nyikos Sándor, Bethlendy Sándor, Bokros
Benedek, Leelössy István, Borsos István, Konrád Géza,
Szokolai Béla.

Tanítók : Eszenyi Károly, Telegdi Károly, Juhász
Károly, Eröss Károly, Barta Endre, Szabó Gyula.

Képviselők : Haraszti Mihály m.-keresztesi és Vékony
Sándor bojtai gondnokok.

Ezeiken kívül számos hallgatók.

I. szám.

Helyettesesperes Istenhez emelt buzgó könyörgés és
néhai Szabó Károly volt esperes érdemeinek méltatása után :
a rendkívüli közgyűlést megnyitottnak
nyilvánítja.

2. szám.

A közgyűlés fájdalmas részvétellel értesült Szabó Károly esperesnek a folyó évi június hó elsején hivatalos egyházlátogatás közben Fugyiban váratlanul bekövetkezett haláláról.

A megboldogult negyvenhárom éven át munkálkodott az Ur szőlőjében. — 1859—64-ig m. keresztesi nagyfitanító s. organistakántor, majd segédlelkészi, 1864—67-ig nagyvárad segédlelkészi, 1867—69-ig H.-K.-Kovácsiban, 1869—85-ig Ártándon, 1885—90-ig Csökmön, 1890-től Nagy-Kereken rendes lelkészi minőségben fáradhatatlan tevékenysége által mindenütt maradandó emléket hagyva maga után. Érdemei elismerésre találtak az egyházmegye közönsége előtt is, mely a közigazgatási, később a lelkészi gyámintézeti pénztárak kezelésével bízta meg; majd tanácsbírói közé sorozta s végre elismerésének koronájául elsővé emelte az egyenlők között, a midőn 1885-ben az egyházmegye kormányzásának gondjait kezeibe tette le.

A közgyűlés a buzgó lelkipásztornak, az egyházi és iskolai ügyek erkölcsi és anyagi előbbvitelében, lángoló szeretettel, fáradhatatlan szorgalommal ékeskedő esperesnek, néhai Szabó Károlynak emlékét — érdemeinek méltó kiemelésével jegyzőkönyvében külön lapon megörökíti s a boldogultnak családját — igaz részvétéről elnöksége útján értesíteni határozza.

„Az igaznak emlékezete legyen áldott közöttünk mindenkor“.

3. szám.

Helyettesesperes előterjesztése alapján:

a közgyűlés benső fájdalommal és igaz részvétellel veszén tudomást a nagy veszteségről, mely a békés bánati ev. ref. egyház-

megye közönségét nagy tudományu s ékesen szóló esperesének — Szabó János h.-m.-vásárhelyi lelkésznek egyházkormányzói ténykedésének gyakorlása közben bekövetkezett váratlan halálával sujtotta, s fájdalmas részvétét elnöksége útján a békés-bánati egyházmegye közgyűlésének tudomására hozni határozza.

4. szám.

Indítványba tétetett, hogy néhai Szabó Károly volt esperes emlékének maradandó megörökítése céljából „Szabó Károly alapítvány“ név alatt aláírás útján az egyházmegye területén alapítvány gyűjtessék s a közigazgatási pénztárban kezelendő alapítvány kamatai évenként a n.-váradí prot. internátus egy — esetleg több növendékének jutalmul adassanak ki.

A közgyűlés ez indítványt egyhangulag magáévá teszi s az elnökséget a szükséges intézkedések végrehajtására felkéri.

5. szám.

H. esperes indítványt terjeszt elő, hogy az esperesi szék betöltése iránti intézkedések már e közgyűlés által tétessenek meg.

A közgyűlés ez indítvány mellőzésével határozatilag kimondja, hogy az esperesi szék betöltéséről a folyó évi őszi közgyűlés által elrendelendő általános tisztujtással kapcsolatosan fog intézkedni.

6. szám.

E jegyzőkönyv hitelesítésére :

Egyházmegyei gondnok elnöklete alatt a Nagyváradon lakó tanácsbírák kéretnek fel.

Jegyzette :

Zsigmond Ferencz,

e. m. e. jegyző.

Hitelesítette Nagyváradon, 1902. évi július hó 20-án.

Ritoók Zsigmond,

egyh. m. gondnok.

Szemes László.

Kiss Elek.

J E G Y Z Ó K Ö N Y V,

felvétellett a bikari ev. ref. egyházmegye Nagyváradon 1902. szeptember hó 25-én tartott rendes gyűlése alkalmából.

Jelen voltak:

Szemes László h. esperes és *Ritoók Zsigmond* gondnok kettős elnöklete mellett:

Biró János, Csillag Lajos, Nádudvari Lajos, Csák Máté egyházi; Kiss Elek, Hegyessy Márton, Miskolczy Árpád, Szunyogh Péter és K. Nagy Sándor világi tanácsbírák; — Dr. Thury Kálmán ügyész, Tatár Zoltán világi, Zsigmond Ferencz és Sulyok István egyházi jegyzők.

Lelkészek: Bugyi Sándor, Bugyi Mihály, Bedő Károly, Bokros Benedek, Szalai Pál, Kiss Antal, Leelössy István, Vadon Miklós, Csernák Béla, Háger Miklós Bethlendy Endre, Keresztesi Károly, Konrád Géza, Sziki Ádám, Borsos István, Falusi Károly, Holkó József, Nánásy Imre, Veress István, Szigeti Elek, Hegedüs Ferencz, Rigó Lajos, Surányi Lajos, Lévai Mihály, Szokolai Béla, Major Gyula, Doma Gyula, Domokos Károly; továbbá Szücs József, Szinók Áron, Juhász Elek s. lelkészek.

Tanítók: Engi Ferencz, Eszenyi Károly, Telegdi Károly, Eröss Károly, Juhász Károly, Balog István, Pércsi László, Cseh Ferencz.

Egyházak képviselőiben: Harashti Mihály m.-keresztesi, Szücs István k.-szántói, Debreczeni József m.-telkii, Bodó Mihály h.-k.-ujlaki, Székely Mihály f.-vásárhelyi és Sinka László n.-váradai gondnokok, stb.

Ezen kívül számos hallgatók.

54. szám.

H. esperes Istenhez emelt buzgó imádság után
a közgyűlést megnyitottnak nyilvánítja.

55. szám.

Az egyházmegyei tisztikar megbízatása ez évvel lejárván, h. esperes tisztársai nevében is megköszönve az egyházmegye közönségének munkálkodása folyamán tapasztalt bizalmát és jóakaratu támogatását — felhívja a közgyűlést az általános tisztujítás elrendelésére, illetve az e tekintetben szükséges szavazatoknak a kebelbeli egyházak presbiteriumai részéről beadatására.

A közgyűlés elismeréssel emlékezik meg a tisztikar odaadó munkálkodásáról, a lemondást tudomásul veszi; a szavazatok beadására határidőül a folyó évi november hó elsőjét tűzi ki; utasítván a kebelbeli egyházak presbiteriumait a szabályszerű szavazatoknak egy iven kiállítására s az esperesi hivatalhoz a jelzett napig bezárólag beküldésére.

Szavazatbontó bizottságul a közgyűlés felkéri és megbizza egyházmegyei gondnok ur elnöklése mellett Biró János, Szunyogh Péter és Miskolczy Árpád tanácsbírákat és Zsigmond Ferencz egyházmegyei jegyzőt.

Egyben felhatalmazza a közgyűlés a bizottságot arra is, hogy a szavazás eredménytelensége esetén esperes útján újabb szavazást rendeljen el.

56. szám.

Tárgysorozaton kívül gondnok úr reá mutatva a szép eredményekre, melyeket az egyházmegye áldozatkészsége az internátus létesítésével s a nemsokára megnyitható tanítónőképző intézettel elért és elérni reményl, kéri a közgyűlést, hogy áldozatkész támogatásában valamint eddig, ugy ezentul is részesítse az intézeteket.

Kapcsolatban megemlékezve a legutóbbi népszámlálásnak egyházmegyénket érdeklő adatairól, a mely adatok

szerint fiók egyházainkban és szórványainkban idegen nemzetiségek között több mint 2500 ev. ref. hitsorsosunk minden gondozás nélkül él, s ki van téetve a vallása iránt való elközönyösödés és azzal együtt az elnemzetietlenedés veszélyének, — gyors és halhatós intézkedések megindítását szorgalmazza; fiók egyházainkban a hivek közvetlen gondozásának megoldását, szórványainknak missió körökbe csoportosítását s az egyes községekben a meny nyiben még nem volnának állami iskolák, ezek felállításának sürgetését óhajtja; ezekre vonatkozólag a következő határozati javaslatot terjeszti elő:

Intézzon az egyházmegye sürgető feliratot az egyházkerület útján az egy. konventhez a tatárosi és lessi körlelkésség mielőbbi felállítása végett s ebben a feliratában mutassa ki a népösszeírás alapján a körlelkésséghez tartozó községekben levő ev. ref. lakosok lélekszámát;

mutassa ki az egyházmegye a nagytótfalui egyházi alapot s kérje, hogy ennek az alapnak a jövedelme használtassék fel a körlelkész fizetésére, mint a ki Nagytótfaluban is teljesitené az egyházi szolgálatokat;

keresse meg az egyházmegye a kir. tanfelügyelőt, hogy ezeken a missiói területeken, alkalmas helyeken, pl.: Tataros, Nagytótfalu, Hagymádfalva, Gyapju, Sályi stb., — ha még nem volna felállítva, állami iskolák felállítása iránt, a vallás és közoktatásügyi ministeriumnál a kezdeményező lépéseket megtenni s ez által a nemzeties nevelést s egyházunknak ily irányu törekvését támogatni sziveskedjék;

küldjön ki az egyházmegye egy küldöttséget, a mely a népszámlálási adatok figyelembe vételével a fiók egyházak állapotát vizsgálja felül, az azokban élő ev. ref. lakosok számát mutassa ki, szükség esetén a fiókegyházaknak az anyaegyházakhoz beosztása iránt javaslatot terjesszen elő, egyszersmind véleményes jelentést tegyen az egyházmegyei közgyűlésnek arról, miként kellene az egyházmegyei felügyeletet a fiók egyházak felett hatályosabbá tenni.

A közgyűlés a javaslatot elfogadva — határozati erőre emeli. Elnöksége által megsürgető feliratot intéz az egyházkerület útján az egyetemes konventhez a tatárosi és lessi missiói körlelkésség mielőbbi felállítása végett — felajánl-

ván a nagytótfalui lelkészalap jövedelmét a körlelkésziségek egyikének — melybe N.-tótfalu is tartozni fog — alapjául.

Megkeresni határozza elnöksége útján a közgyűlés a vármegye kir. tanfelügyelőjét, hogy a missiói területeken alkalmas helyeken állami iskolák felállítása iránt a vallás és közoktatásügyi ministeriumnál lépéseket tegyen s ez által a nemzeties nevelést s egyházunknak ily irányu törekvéseit támogatni sziveskedjék.

A közgyűlés gondnok elnöksége mellett bizottságot küld ki, hogy az a fiókegyházak állapotát vizsgálja felül, — azok czélszerű beosztása s az anyaegyházak lelkészei által gyakoribb meglátogattatása szempontjából a közelebbi közgyűléshez véleményes jelentést tegyen. E bizottság tagjaiul a közgyűlés Kiss Elek, Szunyogh Péter, Csák Máté tanácsbírákat, Veres István, Falusi Károly, Doma Gyula, Surányi Lajos, Konrád Géza lelkészeket és Sulyok István egyh. megyei jegyzőt kéri fel és bizza meg.

57. szám.

Olvastatott néhai Szabó Károly esperes özvegyének köszönő levele, a mint következik:

Nagytiszteletű és Méltóságos Elnökség!

A bihari ev. ref. egyházmegye impozáns módon nyilvánította részvétét volt esperese néhai Szabó Károly nagykereki-i lelkész halála alkalmával az által, hogy az egyházak lelkészei csaknem kivétel nélkül megjelentek koporsója körül, koszorút helyeztek ravatalára, sőt folyó év jul. 18-án Nagyváradon egy rendkívüli közgyűlést is tartottak emlékezetére, melynek részvételéről engemet — az özvegyet jegyzőkönyvi kivonaton értesítettek.

Midőn e megható és a bánat sulyától roskadozó lelkemre felemelő és vigasztaló hatásu részvétnyilatkozatáért — melyért eléggé hálás nem lehetek — az egyházmegyének és az azt képviselő lelkész uraknak köszönetet mondok, kívánom egyszersmind, hogy azon egyházmegyét, melynek előbbvitelén boldogult férjem oly önzetlenül munkálkodott, erősítse, növelje és tegye minél virágzóbbá az isteni kegyelem.

Hálás emlékezettel vagyok, Nagy-Kerekiben, 1902. évi augusztus hó 4.

Özv. Szabó Károlyné.

E köszönő-iratot a közgyűlés elismeréssel tudomásul veszi és levéltárba helyezni rendeli.

58. szám.

Olvastatott a szatmári ev. ref. egyházmegye közgyűlésének részvétirata Szabó Károly esperes elhunytá felett.

A részvétiratot a közgyűlés tudomásul veszi és levéltárában elhelyezni rendeli.

59. szám.

Felvétetett az esperesi levéltár és irodafelszerelések átvételéről szerkesztett bizottsági jegyzőkönyv.

A közgyűlés a jegyzőkönyvet tudomásul veszi.

60. szám.

Helyettes esperes bejelenti, hogy a folyó évi július hó 18-án tartott rendkívüli egyházmegyei közgyűlés azon határozatának, hogy néhai Szabó Károly emlékének megörökítésére alapítvány gyűjtés végett gyűjtőivekét bocsásson ki, — eleget tett.

Tudomásul szolgál.

61. szám.

Olvastatott az esperesi időszakos jelentés, amint következik:

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Mindenekelőtt azt kell bejelentem, hogy méltóságos gondnok ur intézkedése folytán néhai boldogult emlékü esperesünk elhalálozása következtében, az esperesi levéltárt folyó évi június hó 11-ik napján Nagy-Kerekiben, nagytiszteletű Csillag Lajos, Nádudvari Lajos és Sulyok István kiküldötték közreműködésével átvettem, miről a tárgysorozatban foglalt ide vonatkozó, tudomásul venni kért jegyzőkönyv bővebben emlékezik meg.

Egyházmegyénk folyó évi április 24-én tartott rendes közgyűlése óta nagy, sőt mondhatnám rendkívüli veszteségeket szenvedett. Eltekintve ugyanis, volt nagyérdemű esperesünk halálától, — miről folyó évi július 18-án tartott rendkívüli közgyűlésünk halás kegyelettel emlékezett

meg, — s emlékezetét nevét viselő alapítvánnyal örökitette meg, fájdalmas megilletődéssel és igaz részvéttel jelentem be, egyházmegyénk lelkésztestületének egyik kimagasló, rokonszenves és nagyrabecsült tagja: Bögös Lajos csökmői lelkész folyó évi július 27-én Debreczenben, életének 46-ik, lelkészségének 20-ik évében mindnyájunk mély bánatára elhunyt. A megboldogult üdvezítő Jézusunk igazi szolgája volt! Mint nagymestere: úgy ő is, eszményekért élt, küzdött, szenvedett. Lángoló buzgósággal, töretlen eréllyel és ezekből folyó sikerrel szolgálta egyházát és igyekezett építeni istenországát. Őt is, élte delében, — mint más annyi jelesünket, — nemes érzésekben gazdag és magasztos czélokért hevülő szive ölte meg. Temetésén szülővárosának Debreczennek, valamint gyászba borított egyházának nagy és igaz részvéte nyilatkozott meg. Az egyházmegye képviselőjében én is megjelentem azon. Sirja felett Sulyok István egyházmegyei jegyző, lelkésztársunk intézte hozzá méltón önmagához és a megboldogulthoz, a végelválás bucsu és áldó szavait.

Legyen áldott és maradjon fenn, szépre, jóra, nemesre buzdítva emlékezete, örökítsük meg azt jegyzőkönyvünk lapjain és részvétünket fájdalmunkat közöljük bánatos özvegyével is!

Egyházmegyénket illetőleg a következő intézkedéseim tudomásul vételét, illetőleg megerősítését kérem.

Június 11-én a nagy-kerekii egyházban a lelkészfelügyelői tiszttel Holkó József pelbárthidai lelkészt biztam meg, ki azt folyó évi augusztus 13-ig nagybuzgalommal gyakorolta. Ekkor méltánylandó ok miatt arról lemondva, — az állás betöltéséig arra nt. Nádudvary borsi lelkész urat kértem fel, nyertem meg.

Június 27-én a nagy-kereki-i egyházba Szinok Zoltán III. évet végzett hittanhallgatót, — püspök ur kibocsátó levele alapján a lelkészi szolgálatok teljesítésével megbiztam.

Július 1-én Csökmön Juhász Elek IV. évre menő hittanhallgatót — szinte püspöki kibocsátás alapján — Bögös Lajos lelkész mellé a lelkészi teendők gyakorlására, felhatalmazta, majd főnöke elhunytá után, a további folytatásra felhívtam.

Julius 17-én Szücs László végzett hittanhallgatónak, Nagyváradon nt. Csák Máté lelkész ur mellett, ugyancsak püspök ur kibocsátó levele alapján felhatalmaztam a lelkészi szolgálatok teljesítésére.

Julius 31-én a csökmői egyház lelkészi felügyeletére és egyben a lelkészválasztási előmunkálatok eszközlésére Hágér Miklós darvasi lelkész urat kértem meg, ki annak teljesítésére szíves készséggel vállalkozott.

*

Az iskolai ügyeket illetőleg:

Május 16-án Csernák Béla lelkész Furtáról jelenti, hogy az iskolák a közigazgatási hatóság közbejöttével vörheny miatt 3 hónapra bezárattak. Így történt, hogy az egyházlátogatóság Furtán iskolát nem vizsgálhatott.

Julius 13-án Kiss Antal berettyó-szentmártoni lelkész tudatja, hogy ideiglenesen alkalmazott tanítójuk: Sólyom József III. éves képezdész állásáról lemondva az egyházból eltávozott és részére az egyházmegye kötelékéből kibocsátó levelet elküldtem.

Julius 16-án Hágér Miklós darvasi lelkész közli, hogy tanítójuk: Peleskey Dániel máshol történt elválasztatása folytán Darvasról elköltözött.

Augusztus 6-án Rigó Lajos bihari lelkész értesít, hogy tanítónőjük: Végh Erzsébet más élethivatást választva viselt hivataláról már előzőleg lemondott és hogy helyette

Julius 16-án Juhos Lajos okleveles tanítót választották meg, — a választás szabályszerűsége és vonatkozó okmányai alapján állásában megerősítettem, a minek tudomásul vételét kérem okmányai csatolása mellett.

*

A mi már egyházaink anyagi és szellemi ügyeit illeti, annak állapotát a folyó évi egyházlátogatás adatai alapján a következőket van szerencsém feltüntetni:

Egyházainkban általában és daczára a nehéz viszonyoknak és itt-ott a létfenntartásra irányzott, s mondhatni vég-erőfeszítéssel folytatott küzdelemnek haladás, sőt némely helyen az anyagi és szellemi élet virágzása is észlelhető.

Igy a tapasztaltak szerint egyházainkban, legalább azok tulnyomó nagy részében békesség, az erő és áldás

létfeltétele megvan. Kivétetelt csak a kügy-pusztai leány-egyház képez, hol az egyháztagsjai élükön a gondnokkal, Cseh Ferencz tanítójuk elmozdítását kérelmezik, kinek ügye a tárgysorozat rendjén nyer elintézését.

A néhány évvel ezelőtt nagy erővel és foglalással fellépett nazarenismus, baptizmus hová inkább vesztit erőben és terjedelmében, mely körülmény, míg egyfelől a tévtanok és elámitás, minél inkább felismerésében, másrésről a lelkészek egyházfentartó törekvése és védelmezni tudó akaraterejében találja megnyugtató magyarázatát.

A részletekre térve :

- I. A vallás-erkölcsi állapot következőnek tűnik fel:
 - a) templomba járás gyakoroltatik;
 - szépszámmal 25 egyházban;
 - középszámmal 17 egyházban;
 - vasárnap d. e. egyházi beszéd tartatik mind a 42 egyházban;
 - vasárnap d. u. részint káté, részint bibliamagyarázat, helyenkint felváltva is, tartatik 32, csak imádkozás 10 egyházban.
 - b) Hétköznapiokon d. e. istenitisztelet tartatik 25 egyházban;
 - csak csütörtökön : Fugyi-Vásárhelyen ;
 - csak bűnbánati hetekben : Örvénden ;
 - nem tartatik 15 egyházban ;
 - hétköznapiokon d. u. csak a bűnbánati hetekben 5 egyházban ;
 - nem tartatik 36 egyházban ;
 - hétköznapiokon biblia magyarázat tartatik, de csak az adventi hetekben 29 egyházban, Nagyváradon adventtől virágvasárnapig szerdán és pénteken ;
 - Örvénden : böjti urvacsora osztástól husvétig szerdán ;
 - Pósalakán : a hétfői, csütörtöki és szombati napokban ;
 - Püspökiben : újbortól husvétig minden csütörtökön ;
 - Zsákán : az adventi hetekben, kedd és péntek napokon.
 - c) Konfirmációi oktatás végeztetik a lelkészek által

22, a tanítók által, de lelkeszi felügyelet alatt :
20 egyházban.

d) Urvacsorával élők száma az év folyamán 34.818.

e) Sectáriusok vannak és pedig

1. Nazarénusok : H.-K.-Ujlakon 11, Száldobágyon 5, Kis-Szántón 4, Kis-Jenőben is vannak, de számuk nincs kitüntetve, Püspökiben 4, Siterben 4, Zsákán 26, együtt 54 ;

2. baptisták vannak : B.-Szentmártonban 9, Biharon 38, Vásárhelyen 14, Furtán 4, Kovácsiban 9, Száldobágyon 14, H.-K.-Ujlakon 5, Telkiben 5, Örvénden 15, Pósalakán 34, P.-Ujlakon 48, Püspökiben 54, Siterben 2, Hódoson 9, együtt 234.

3. Felekezetenküliek vannak : Csatáron 22, Csökmön 109, Élesden 9, Furtán 9, Örvénden 38, Pósalakán 8, P.-Ujlakon 6, Siterben 7, Szalárdon 49, Zsákán 3, együtt 260. A sectariusok száma összesen : 548. Ezenkívül Váradon és filiáiban is vannak, de létszámuk nincs bejegyezve.

f) Az egyházi szertartást mellőzték : Csökmön, de az esetszám kimutatva nincs, Száldobágyon a temetést 4, H.-K.-Ujlakon az esketést 2, a temetést 2, Örvénden a keresztelest 1, Pósalakon a keresztelest 7 esetben, tehát a születések felelszámában, a temetést is mellőzték, de hogy hány esetben, bejegyezve nincs, P.-Ujlakon a keresztelest 5, a temetést 5, Püspökiben a keresztelest 2, Szalárdon az esketést 1, Zsákán a keresztelest 2, az esketést 2, a temetést 4 esetben. Tehát az egyházi szertartást mellőzték összesen 43 bejegyzett esetben.

g) Viszálykodó házások száma volt 20, de amelyeknek nagyobb része összebékült. Vadházasságban élt 370 egyén. Nagyváradon az így élők száma nem tudatik.

h) Szegényekről gondoskodás történt 18 egyházban és pedig az iskolásgyermekkel szemben, kiknek száma volt 280. A nyert segély értéke, illetve összege 1351 kor. 46 fillért tett ki, melyből Kis-Szántón br. Königsvarter egy maga 47 gyermek javára 658 koronát adott. Megjegyzendő,

hogy Pósalakán — bejegyzés szerint — a szegényekről hozott törvénynek szüksége fenn nem forog.

- i) A hagyományok és kegyes adományok összege kitétt 11,909 kor. 14 fillért.

II. Az egyházak külélete.

E tekintetben semmi feltűnő változás nem történt. Az egyháztanácsok mindenütt szervezve és működésben vannak.

Az anyakönyvek, körleveles jegyzőkönyvek, lelkészi napló és posta könyvek rendesen vezetettek.

A gondnoki számadások — a pósalaki kivételével, hol az egyházlátogatás kész számadást, és a f.-vásárhelyi kivételével, hol megerősíthető — nem talált, — mindenütt megvizsgáltattak s eredményük a következő:

Bevétel volt 153,399 kor. 62 fillér,

Kiadás „ 140,470 „ 14 „ ; tehát mu-

tatkozik maradvány . . 12,929 kor. 48 fillér.

Az alapítványtőkék összege 194,298 kor. 54 fillér. Adósságok összege: 39,740 kor. 80 fillér. Kevesebb a múlt évinél: 13,466 kor. 20 fillérrel. Tőkékben tiszta vagyon mutatkozik: 154,557 kor. 72 fillér;

Ezenkívül egyes egyházak takarékmagtáraiban kezelik:

1. buza 1660 mm.

2. árpa 169 „

3. tengeri 20 „

A belhivatalnokok, — B.-Szt.-Márton, Csátár, Élesd, Less, Kakucs, Pelbárhida, Pósalaka, Hódos és Váncsod kivételével, mely egyházakban vagy a lelkésznek vagy a tanítóknak vannak hátralékos követelései — kivannak elégitve.

Közzadóval vagy egyházi illetményekkel tartozásban vannak H.-K.-Ujlak, Less, Kakucs és Pelbárhida.

A templom részint rossz, részint sürgős javítást igényel: Élesden, M.-Telegden, Toldon, Puszt-Ujlakon és Váncsodon, mely egyház templomjavítás, illetve adóssága törlesztésére a közalaptól 15,800 korona tökesegélyt kapott.

Az iskolák rosszak, javítást, vagy ujjaépítést szükségnek : Pósalakán, Toldon, P.-Ujlakon és Szalárdon.

Uj építkezés történt : Élesden, hol a fiuiskola 9759 kor. 44 fillérbe ; Fugyiban, hol a lelkészlak 5000 koronába ; Pályiban, hol a templom, torony és harangok felállítása 11.798 kor. 54 fillérbe ; Marjában, hol az iskola 3000 koronába ; Pelbárthidán, hol a lelkészlak 1956 kor. 80 fillér és Szent-Jánoson, hol a fiuiskola ujjaépítése 1246 kor. 85 fillérbe került. Uj építésre fordított összesen : 33.632 korona 97 fillér. Épületek fentartására kiadatott 10.709 kor. 11 fillér. Együtt az uj építkezésre fordított összeggel : 44.342 kor. 08 fillér.

III. Népiskolai adatok.

Tankötelesek 6—12 évig fiu 3209, leány 2948, együtt 6157.

Ebből iskolába jár fiu 3096, leány 2811, együtt 5907.

Iskolát idő előtt elhagyta fiu 49, leány 32, együtt 81.

Iskolázatlanul maradt fiu 61, leány 104, együtt 165.

Iskolaköteles 12—15 évig fiu 1081, leány 1055, együtt 2136.

Ebből iskolába jár fiu 913, leány 904, együtt 1817.

Nem jár fiu 161, leány 151, együtt 312.

Ismétlő-iskola nincsen : H.-K.-Ujlakiban, Réven, Siterben és Váncsodon, mire nézve az egyházmegye intézkedését kikérem. Nincs kitüntetve a tankötelesek száma : Jákó-Hódoson.

Fiuiskola volt VI. osztályu 19 ;

fiuiskola volt V. osztályu 1 ;

leányiskola volt VI. osztályu 19 ;

leányiskola volt V. osztályu 1 ;

vegyes iskola van VI. osztályu 15 ;

vegyes iskola van V. osztályu 6.

Konfirmáltatott fiu 415, leány 457, együtt 872, több a mult évinél 20-al.

A tanterv minden iskolában megtartatott s a kerületi kiadványok használtattak.

A tanítás eredménye jeles 19 iskolában, valamint Nagyváradon és Mező-Telegden a vallástanítás jó 25, elegendő 17, alig elegendő 3 iskolában.

Furtán az iskolák vörheny miatti bezárattatásuk miatt nem voltak minősíthetők.

A felszerelés teljesnek iratott 13, hiányosnak 24 egyházban. Ártándon az eddig hiányzott ürszék létesítésére intézkedés megtörtént.

IV. Belhivatalnokok.

Rendes lelkési állás van 43, vallástanár 1 és segédlelkész 4.

A presbyterekről az a bejegyzés, hogy tisztükben törvényesen járnak el és az istenházát látogatják, mind a 42 egyházban.

A belhivatalnokok közti viszony jónak állittatik minden egyházunkban.

V. Népmozgalmi adatok.

Lélekszám az egyházmegyében fiu 26.073, nő 25.769, együtt 51.842.

Született az egyházmegyében fiu 1043, nő 1052, együtt 2095.

Ebből törvénytelen fiu 129, nő 121, együtt 250, mely számból a nagyobb rész Váradra esik, hol a törvénytelen szülöttek száma 123-ra rug.

Meghalt fiu 806, nő 783, együtt 1589.

Hozzánk áttért 22, tőlünk kitért 38 lélek. A kitérésből Váradra esik 31.

Felekezetlenné vált Váradon 1, Örvénden 7, Élesden 9, összesen 17.

A házasságkötések száma volt 488, ebből tiszta ref. 400, vegyes 88. A vegyes házasoknak több, mint fele Nagyváradra esik.

A vegyes házaspárok 88 közül javunkra történt megegyezés 20, kárunkra 29 esetben, melyből magára Váradra 28 pár esik. Nem történt megegyezés 39 esetben.

Talán nem leend felesleges itt azon meggyőződésnek adni kifejezést, hogy a lekipásztori gond és figyelemnek leggyümölcsözőbb tere, a vegyes házasságok kötésénél nyílik, hol az előrelátó buzgóság hervadhatatlan érdemeket szerezhet anyaszentegyházunk java és fejlődése tekintetéből.

VI. Az egyházak anyagi és szellemi képe.

Azon meggyőződésben, hogy ezáltal nem teszek felesleges és érdektelen dolgot, egyes egyházaink anyagi és szellemi képét rövid vázlatban, — a látogatási jegyzőkönyvek alapján, a következőkben van szerencsém feltüntetni:

1. Ártánd lélekszáma 623. A legjobban vezetett és legszebben fejlődő egyházaink egyike. Iskolájában a tanítás eredménye jeles. Bevétel volt 3484 kor. kiadása ugyanannyi. Kegyes adományok tétettek: a hagyatéki pénztár javára Fazekas Karolin emlékére 2 kor., Tolvay Imréné emlékére 10 kor., Urasztalára bort ajándékozott Sári Sándor 3 kor. 60 fill., Szegedi Mihály 3 kor. 60 fill., összesen 17 kor. 20 fillér értékben. Az egyház kamatozó tőkéi: 1. Leánytanítói telekalap 4056 kor. 90 fill. 2. Leánytanítói javadalom alap 11.498 kor. 54 fillér. 3. Hagyatéki pénztár alap 11.612 kor. 70 fill. 4. Szegény pénztáralap 1180 kor. 46 fill. 5. Kenderföld alap 453 kor. 40 fill. Tőke vagyona 28.802 kor.

2. B.-Szentmarton lélekszáma 752, Fejlődő egyház, vezetése jó kezekben. Tanítás eredménye jó. Bevétele 3552 kor. 80 fill. Kiadása 3550 kor. 89 fill., maradvány 1 kor. 91 fill. Adóssága 1344 kor. tökesegély, mely rendszeren törlesztetik. Adományok: Urasztalára többen 14 kor. 40 fill. Szegényalapra: Leszkay János róm. kath. 20 kor. Toronyalapra: Kiss Antal lelkész 20 kor., Alimán József g. kath. juhász 4 kor., egyház szükségére a közbirtokosság 24 kor., id. Dancsházy Sándor és társai 20 kor. Szegény gyermekek ruházására a Sárréti Takarékpénztár 20 kor., Harangalapra: Bikai Sándor 3 kor., együtt 125 kor. 40 fill. Tőkevagyon: Takarékmagtári készpénz és buzaérték 696 kor. 40 fill. Sándor Zsuzsanna-alap 256 kor. 16 fill. Biró Ágnes-alap 947 kor. 39 fill. Orgona-alap 234 kor. 69 fill. Iskolapénztári alap 261 kor. 57 fill. Szegényalap 88 kor. 27 fill. Egyházfentartási alap 442 kor. 93 fill. Harang-alap 264 kor. 42 fill. Toronyépítési-alap 804 kor. 28 fill. Összesen: 3996 kor. 32 fill.

3. Bihar lélekszáma 2028. Az egyház anyagi és szellemi vezetése kifogástalan. Iskolái közül a nagyobb fiú jó, a nagyobb leány jeles, a vegyes iskola szinte jeles ered-

ményt tüntet fel. Bevétele 4265 kor. 83 fill. Kiadása 4231 kor. 07 fill. Maradvány 34 kor. 76 fill. Adományok confirmandus gyermekek urasztali teritőre adtak 24 koronát, egyes egyháztagek urasztalára 24 koronát, együtt 48 koronát. Adóssága nincs. Tőkevagyon 2366 korona 48 fill. Ezenkívül magtári készlete 23 köb. 3 véka buza, iskola pénztára 12 kor. 40 fillér.

4. **Bors** lélekszáma 1011. Rendezett egyház, virágzó állapotban. Minden épülete jókarban. Iskolái közül a fiu jeles, a leány elegendő. Bevétele 1821 kor. 60 fill. Kiadása 1584 kor. 58 fill. Maradvány 237 kor. 62 fill. Adóssága nincs. Tőkevagyon: párbérváltság-, szegény-, orgona- és harang-alapban 6552 kor. 55 fill., mihez még a takarékmagtár állaga járul 127 mm. búzával és az iskolai pénztár 32 koronával.

5. **Bojt** lélekszáma 1221. Régi erős kéz és szakszerű vezetés alatt áll. Egyházi épületei jókarban vannak. Fiuiskolájánál a tanítás eredménye jó, a leányoknál elegendő. Bevétele 2362 kor. 46 fill., kiadása 2338 kor. 06 fillér. Adóssága 745 kor. Az urasztalára többen adtak 12 kor. értékben. Tökei: Torony-alap 230 kor. Névtelen-alap 543 kor. Harang-alap 20 kor. Szegény-alap 24 kor. Magtári pénz 30 kor. Iskolai pénztár 182 kor. Együtt 1035 kor. Magtári készlete 28 köbm. 3 véka buza.

6. **Csatar** lélekszáma 1205. Az egyházi ügyek vezetése rendben találtatott. Mindkét iskolája jeles. Bevétele 1709 kor. 58 fill. Kiadása 1658 kor. 60 fill. Maradvány 50 kor. 92 fill. Adóssága nincs. Adomány és hagyomány történt 117 kor. értékben. Tökei: iskolai alap 80 kor., magtári alap 92 köb. és 203 köbm. 2½ véka buza.

7. **Csökmő** lélekszáma 3143. Az egyház vezetésében lángoló buzgóság és czéltudatos tetterő nyilatkozott meg. Az anyagi züllöttség medréből az egyház hova inkább, a rendszeres fejlődés talajára jut. A nyomasztó teher alatt felekezetenküliekké váltak, kezdenek az elhagyott egyház ölére visszatérni; aminthogy községivé vált iskolái is mind egyháziak lettek. Iskolái közül a nagy leány jeles, a nagy fiu jó, a külső vegyes jeles. Bevétele volt 11.177 kor. 20 fill. Kiadása 10.592 kor. 99 fill. Maradvány 584 kor. 22 fill. Templomépítésből származott adóssága 12.560 kor.,

de ami már 3 év alatt teljesen törlesztve lesz. Adományok történtek 591 kor. értékben, melyből kiemelendő a Tóth Istvánné 100 kor., Nagy Dánielé orgona-alapra 100 kor. és a takarékegylet ajándéka egy vasszekrény 200 kor. értékben. Tőkepénzei: Harang-alap 4262 kor. 50 fill. Egyházfentartási-alap 4871 kor. 40 fill. Tartaléktőke 494 kor. Iskolai telek-alap 322 kor. Orgona-alap 355 kor. Együtt 12.701 kor. 82 fill.

8. **Darvas** lélekszáma 542. Vezetés rendszeres, valóságosság kielégítő. Iskolájában — bár a felszerelés a legteljesebb — a tanítás eredménye alig elegendő. Bevétele 1879 kor. 89 fill. Kiadása 1685 kor. 81 fill. Maradvány 194 kor. 08 fill. Urasztala felszereléséhez járultak többen 30 kor. értékben. Adóssága nincs. Tőkevagyon: Malom-alap 1825 kor. Harang-alap 1476 kor. Legátus-alap 604 kor. Szegény-alap 245 kor. Hagyatéki pénztár 830 kor. Takarékmagtári pénz 559 kor. Tőkék összege: 5542 korona 33 fillér.

Ezenkívül 102 mm. buza és 112 mm. árpa.

9. **Élesd** lélekszáma 1241. Bár nehéz viszonyok közt él, lassan-lassan megint fejlődik. Lelkészlaka minden igényeket kielégítő. Régi iskolája derék épület, most újat emelt 7759 kor. költséggel. Tanítás eredménye kielégítő. Bevétel volt 2942 kor. Kiadás 2899 kor. Maradék 43 kor. Adományok: többen az urasztalára adakoztak 40 kor. értékben. Magtár gyarapításra Pusztai József és neje 7 kor. Orgona-alapra: Metterházin Károlyné 20 kor., Kajantó Miklósné 20 kor., Szilágyi Menyhért r. kath. 1 kor. 60 fill., gróf Bethlen Aladár 120 kor., Jakabfi Lajos izr. 180 kor., Makay Károly lelkész 32 kor. Együtt 432 kor. 60 fillért.

Lelkészlak építésből származott adóssága 1115 kor. Alapítványai: Szegény-alap 284 kor. 58 fill. Munkaváltság-alap 2523 kor. 52 fill. Orgona-alap 973 kor. 56 fill. Szőlő- és tűzbiztosítási-alap 533 kor. 54 fillér. Együtt 4315 kor. 20 fill. Magtári buzája 136 véka, tengerije 21 véka.

10. **Fugyi** lélekszáma 319. Néh. Szabó Károly esperes születése és halálának helye. Fejlődésben levő egyház. Tevékeny lelkésze az új telepítés és földvásárlás által — úgy látszik — hogy kívánatos anyagi helyzetbe juttatja

egyházát és annak tagjait. Állami iskolájában a vallásitanítás eredménye kielégítő. Új lelkészlakot épített 5000 kor. tökesegélylyel. Bevétele 6306 kor. 56 fill. Kiadása 6267 kor. 45 fill. Maradék 39 kor. 11 fill. Adományok: Borsos István lelkész és neje 200 kor., Horváth Ferencz és neje 4 kor. 44 fill., Szakács Péterné 3 kor. 24 fill., Vári Gáspár 3 kor. 24 fill., Többen 35 kor. 48 fill., együtt 275 kor. 75 fillér.

11. Fugyi-Vásárhely lélekszáma 666. Anyagilag szánandó helyzetben van. Volt lelkésze — ki esperesi elbocsátó nélkül távozott el — kinos zavarokba sodorta, melyek miatt az egyházlátogatás a gondnoki számadást sem hagyhatta helybe. A volt lelkész a templomépítési alapot, részint fizetés czime alatt elvette, részint — mint kölcsönt — ma is magánál tartja, egy szabálytalanul kiállított kötvénnyel kárpótolván az egyházat.

Új lelkésze buzgalommal igyekszik egyházát rendbe tartani. Amire nagy szükség is van, mert a helyzet nagyon zavaros. U. i. az egyháztanács a régi harang-alapot az adományozóknak visszaadni határozta, ellenben az urvacsorai alap visszafizetésére, valamint a templom-alapból 246 koronának megtérítésére, az egyháztanácsot kötelezte el az egyházlátogatóság, ugyyszinte a helyesbitendő gondnoki számadásnak augusztus 1-ig az esperesi hivatalhoz leendő felterjesztésére is, ami a közelmúltban számvevőség útján meg is történt. Adomány befolyt az urasztalára többektől 14 kor. érték. Alapítványai: Szegény-alap 27 kor. 20 fill. Iskolai könyv-alap 13 kor. 20 fill. Együtt 40 kor. 40 fill. Magtári állaga $82\frac{1}{2}$ köbm. buza.

12. Furta lélekszáma 1575. Az új lelkész helyfoglalásával az egyházat emésztő zavarok megszűntek és remélhető a békés fejlődés állapota, mire az ifju lelkész nemes buzgalma feljogosít. Iskolái bezárattatásuk miatt nem voltak megvizsgálhatók. Bevétele 3363 kor. 80 fill. Kiadása 3610 kor. 49 fill. Hiány 246 kor. 69 fill. Adományok összege 131 kor. 79 fill. Adóssága 500 kor. Alapítványai: Leányiskolai-alap 1942 kor. Lelkészlak építési-alap 1895 kor. Szegény-alap 1376 kor. Iskolafentartási-alap 664 kor. 51 fill. Együtt 5877 kor. 51 fillér.

13. H.-K.-Kovácsi lélekszáma 849. Az egyház anyagi

és szellemi vezetése ellen kifogás nem emelhető. Iskolája szellemi állapota elégséges. Bevétele 1819 kor. 06 fill. Kiadása 1476 kor. 35 fill. Maradvány 342 kor. 71 fill. Adóssága 950 kor. Adományok: orgonára Zatureczky Albert 60 kor., Ungvári Imre 60 kor., Olasz Elemér 50 kor., a hivek 90 kor. 70 fillért adtak. Egyházfentartási alapra: Zatureczky Albert 125 kor. 54 fill., az egyháztagek 37 kor. 50 fill., Urasztalára többen 30 kor., együtt 453 kor. 74 fillért adakoztak. Alapítványok: Lelkész fizetés-alap 240 kor. Toronyóra-alap 1652 kor. Egyházfentartási-alap 502 kor. 48 fill. Együtt 2394 kor. 48 fill. Magtári állaga 58 köbm. buza.

14. **H.-K.-Palyi** lélekszáma 724. Az egyház szellemi és anyagi élete folyton emelkedőben van. A vezetés kifogástalan. Iskolája elegendő. Bevétele 1687 kor. 37 fill. Kiadása 1597 kor. 32 fill. Maradvány 90 kor. 05 fill. Adományok: Templom- és toronyóra-alapra legeltetési díj 210 kor., Bojtor Sándor 10 kor., egyházbáli jövedelem 305 kor. Harangra: Hornyánszky Pál 459 kor. 20 fill., Dul Mihályné és Szakál Sándorné szószékre terítőt 60 kor., Asztalos Lajosné urasztali terítőt 26 kor. értékben. Orgona-alapra: többen 348 kor. 96 fill. Urasztalára: többen 14 kor. értékben. Együtt 1433 kor. 16 fillért. Adóssága 2420 kor., amivel szemben áll temploma, tornyaujjáépítésére és új harangok beszerzésére tett kiadása 11.798 kor. értékben. Alapítványa: Orgona-alap 348 kor. 96 fill. Szegény-alap 147 kor. 81 fill. Iskolai-alap 360 kor. 51 fill. Közsükségleti alap 429 kor. Együtt 1286 kor. 28 fill.

15. **Száldobágy** lélekszáma 766. Az egyház szellemi és anyagi ügyvezetése elismerésreméltó. Iskolája jó vezetés alatt áll. Épületei kifogástalanok. Bevétele 1213 kor. 86 fill. Kiadása 1199 kor. 31 fill. Maradvány 14 kor. 55 fill. Adóssága 55 kor. Adományok: Urasztalára többen bort és kenyeret 32 kor. Egyházi czélokra: özv. Molnár Sára 20 kor., Szabados Erzsébet örökösei 20 kor., Lucskay Mihályné utódai 10 kor. Együtt 82 kor.

16. **H.-K.-Ujlak** lélekszáma 884. Szellemi és anyagi életében rendezettség észlelhető. Fiuiskolája jó, leányiskolája elegendő. Adóssága nincs. Épületei jók. Bevétele 2650 kor. 22 fill. Kiadása ugyanannyi. Adományok: Köz-

birtokosság 900 kor., Biró László 2 kor., Pap József 2 kor., Fekete József 1 kor., Elöljáróság 14 kor. Közbirtokosság orgona-alapra 200 kor., Többen 7 kor. 53 fill. Együtt 1126 kor. 95 fill.

17. **Kismarja** lélekszáma 2079. Az egyház vezetése erős kezekben van. Minden irányban fejlődés, emelkedés észlelhető. Nagy fiuiskolája jeles, nagy leány c'egendő, vegyes jónak minősül. Adóssága nincs. Bevétele 4417 kor. 20 fill. Kiadása 4187 kor. 12 fill. Maradvány 230 kor. 08 fill. Tőkéje: Egyházfentartási-alap 2472 kor. 88 fill. Torony-alap 660 kor. Együtt 3132 kor. 88 fill.

18. **Kis-Szántó** lélekszáma 573. Fiatal erő vette át az egyház vezetését, kitől minden jót remélhetni. Az anyagiak előbbvitelében nagy segélyére van a r. kath. földesur: br. Königswarter, ki különösen az iskola lelkes és áldozatkész pártfogója.

Tanítás eredménye jó. Bevétele 1163 kor. 61 fill. Kiadása 1086 kor. 60 fill. Maradvány 77 kor. 01 fill. Adóssága nincs. Alapítványai: Iskolai-alap 124 kor., br. Königswarterné alapítványa iskolai majálisra 400 kor., br. Königswarter-alap 300 kor., együtt 824 kor. Magtári készlete 57 köbm. 1 véka buza.

19. **Kis-Jenő** lélekszáma 658. Immár fejlődésnek induló egyház. Épületei mind jókarban. Állami iskolájában a vallástanítás eredménye jeles. Bevétele volt 1540 kor. 48 fill. Kiadása 1035 kor. 92 fill. Maradvány 504 kor. 56 fill. Templomépítésből származott adóssága 1000 kor.

Az urasztalát ingyen kenyérrel mindig ellátják és Kondor Imréné reá egy terítőt adott 8 kor. értékben.

Tőke összege 484 kor. és 108 köb. magtári buza.

20. **Körös Nagy-Rév.** Missiói egyház lélekszáma az anyaegyházban 561, a filiákban 301, együtt 862. Az egyház vezetésében minden irányban ifju és lelkes erő, sikert és szép jövőt ígérve működik. Állami iskolájában a vallástanítás jó. Bevétele 375 kor. 68 fill. Kiadása 365 kor. 09 fill. Maradvány 10 kor. 59 fill. Adományai: Hollósy Gyula 10 kor., Bereczki Sándor 10 kor., egyházi bál bevétele 61 kor. 78 fill. Urasztalára kenyeret és bort adtak többen 6 korona értékben. Együtt 87 kor. 78 fill. Tőkepénze: Juricskay-alap 1179 kor.

21. **Less** lélekszáma 181. Lelkes és odaadó vezetés alatt bár lassan, de folyvást fejlődik. Épületei jókarban. Iskolája állami, de vallást benne a lelkész sikerrel tanít. Filiáiban a lelkész buzgón működik. Bevétele 834 kor. 90 fill. Kiadása 834 kor. 75 fill. Maradvány 15 fill. Adományok: Nagy Lajos 4 kor., Kozma Imre 1 kor. Iskolai alapra: Schvarcz Gyula 1 kor., egyház bálbeli jövedelme 131 kor. 20 fill., Govrik Kálmán r. kath. 11 kor., együtt 164 kor. Urasztalára kenyeret és bort adtak: Konrád Gézáné, Cziáky Jánosné, Kozma Imre, Keszthelyi Sándorné, Nagy Lajos és özv. Kőszegi Jánosné.

22. **M.-Kakucs** lélekszáma 223. Minden irányban gyenge egyház, mely csak a könyöradományból szeret és akar táplálkozni.

Állami iskolájában a vallástanítás jó. Bevétel 337 kor. Kiadás 294 kor. 31 fill. Maradvány 42 kor. 69 fill. Adóssága 1700 kor., mely templomépítésből származott. Lelkész kifizetve nincs. Közadó hátránya 50 kor. Lelkészlak bedülőfélben. Adományok: Mérái János 40 kor., Péter István 100 kor., de egyike sincs befizetve. Urasztalára többen 4 kor. értéket. Magtári tőkéje: 675 kor. 24 fill. Szegény-alap 24 kor. 54 fill., együtt 699 kor. 78 fill.

23. **Mező-Keresztes** lélekszáma 2552. Erélylyel és sikerrel vezetett egyház, egyházi épületei rendben. Belhivatalnokai kielégítve. Tanítás eredménye nagyobb fiu iskolában elegendő, kis fiuiskola jeles. Nagy és kis leány jók. Bevétel 7164 kor. 63 fill. Kiadása ugyanannyi. Adományok: a szegény gyermekek ruházatára többen 139 kor. Urasztalára kenyeret és bort adtak: Ertsey Péter, Költő Gyula, Kovács Sándor, Ertsey Géza, Haraszti Mihály és Fésüs Sándorné, együtt 191 kor. Adóssága 422 kor. 34 fill. Kamatozó tőkéi: Szegény gyermekek ruházati alapja 1582 kor. 76 fill. Árva- és szegény-alapja 857 kor. Orgona-alap 26 kor. 02 fill. Összesen 2465 kor. 78 fill.

24. **Mező-Telegd** lélekszáma filiákkal 1190. Az egyház szellemi és anyagi vezetése a buzgó lelkész vezetése alatt kifogástalan és eredményes. Állami iskolájában a lelkész általi vallástanítás jeles minősítvényű. Ódon és műemlék jellegű temploma sürgős javítást igényel. Bevétel 3065 kor. 94 fill. Kiadás 2099 kor. 50 fill. Marad-

vány 966 kor. 38 fill. Adóssága 1469 kor. Adományok: orgona-alapra Horváth József 1000 kor., Telegdy József és neje 200 kor., Telegdy Ilona 20 kor., ifj. Telegdy József 10 kor., Telegdy László 10 kor., Telegdy Alice 20 kor., Telegdy Erzsébet 5 kor., Juricskay Dezső 20 kor., Beöthy László 20 kor., Bérczy Imre 4 kor., Juricskay V. 20 kor., Balásházy Irén 40 kor. Többen, köztük más felekezetűek is 571 kor. 60 fill., más egyházi célra többen 56 kor. 94 fill. Urasztalára többen 50 kor. értékben. Telegdy Ilona diszes urasztali és szószéki terítőt ajándékozott. Sági Sándor orgonista fizetés alapra 100 kor., az egyház szőlőjébe ezer darab karót 32 kor. értékben, adományok összege 2178 kor. 94 fill. Tőkepénzei: Jankovics Imréné hagyománya 840 kor. 18 fill. Váradi Dániel hagyatéka 302 kor. 34 fill. Államkölsön kamata 718 kor. 91 fill. Takarékmagári alap 3 kor. 41 fill. Szegény-alap 52 kor. 63 fill. Toronyóra-alap 281 kor. 71 fill. Miskolczy Gy. alap 400 kor. Tanító fizetés alap 27 kor. 80 fill. Ári János hagyománya 75 kor. Orgona-alap 1940 kor. 60 fill. Összesen 4642 kor. 58 fill.

25. M.-Terki lélekszáma 534. Erélylyel, czéltudatosan és sikerrel vezetett egyház. Minden épülete jókarban. Iskolája jeles. Bevétel 1322 kor. 53 fill. Kiadása 940 kor. 50 fill. Maradvány 382 kor. 03 fill. Adományok: egy harmoniumra 70 kor. Urasztalára 10 kor. 80 fill., együtt 80 kor. 80 fill. Tőke vagyona: Mariás alap 5767 kor., ingyen iskolai pénztár 6130 kor. 18 fill., Sorbanné lelkész alapítvány 2000 kor., Sorbanné urasztali alapítvány 519 kor. 62 fill., Sorbanné sirkerti-alap 519 kor. 62 fill. harang-alap 277 kor. 86 fill., együtt 14714 kor. 28 fill. és 51 mm. buza.

26. Nagy Kereki lélekszáma 1492. Lassan, de mégis fejlődő egyház. Temploma, tornya kijavított 2000 kor. Orgonaépítés folyamatban 3000 korona költséggel. Minden épületei jókarban. Iskolái közül a leány jó, a fiú alig elegendő. Bevétele 5518 kor. 50 fill. Kiadása 5282 kor. 62 fill. Maradvány 235 kor. 88 fill. Adományok: a hagyatéki pénztár javára Ákos Imre 10 kor., Szabó Károly lelkész 10 kor., ugyanaz a konfirmált leányok bibliájára 4 kor. 48 fill. Urasztalára kenyeret és bort adtak: Ákos Ferencz

és neje, Josiás Ferencz és neje, Jakab Lajos és neje Nagy Lajos és neje 40 kor. értékben, együtt 64 kor. 48 fill. Kamatozó tőkái: Kazinczy-alap 1406 kor. Szegény-alap 345 kor. 20 fill. Gyermekepénztár 292 kor. 16 fill. Orgona-alap 1580 kor. Harang-alap 768 kor. 92 fill. Hagyatéki alap 110 kor. Együtt 4502 kor. 28 fill.

27. **Nagy-Szántó** lélekszáma 425. Sok bajjal küzdő egyház. Iskolájában a tanítás eredménye jó. Bevétel 1662 kor. 36 fill. Kiadása 1706 kor. 60 fill. Hiány 44 kor. 30 fill., melynek fedezete nincs. Adomány: Urasztalára 6 kor., adóssága 456 kor. Tőkái: Magtári alap 10 kor. 40 fill. Árva-alap 9 kor. 28 fill. Harang-alap 7 kor. 40 fillér, együtt 27 kor. 08 fill. és 84 köb. 1 v. buza.

28. **Nagyvárad** lélekszáma 8449. E legnagyobb egyházunk a lelkes, s az egyháztanács oda adó működése folytán bizton halad előre, s már is virágzó állapotban van. A vallás tanítását úgy az elemi, mint a középiskolákban kitünő erők jeles eredménnyel eszközlik. Bevétele 22379 korona 60 fillér, kiadása 20472 korona 16 fillér Maradvány 1907 kor. 44 fillér. Volt adóssága 33 ezer frt, mely évi 3960 koronával rendszeresen törlesztetik. Adományok különböző célokra: 612 kor. 60 fillér, perselybe gyűlt 848 kor. 94 fillér. Ezenkívül több természetbeli adományok folytak be urasztalára, templomi kellékekre. Tőkepénzei kötvényeken 6337 kor. 42 fill., takarékpénztárban 17163 kor. 55 fill., együtt 23495 kor. 97 fillér.

29. **Nyüved** lélekszáma 533. Az egyház szellemi és anyagi élete emelkedőben van. Iskolai tanítás elegendő. Épületei — az iskolát kivéve — jó karban. Bevétel 2985 kor. 40 fill. Kiadás 2719 kor. 90 fill., maradvány 265 kor. 50 fill. Adóssága 1120 kor. Adományok nincsenek. Tőkepénzei egyházfentartási-alap 1480 kor. 28 fill. Magtári pénz 17 kor. 54 fill., magtári buza 90 köb.

30. **Örvénd** lélekszáma 701. Tapasztalt, erős, cél-tudatos vezetés alatt áll, melynek sikerét — némi részben — megbénítja a nehéz anyagi viszonyokkal társult baptizmus és felekezeti elküliség. Épületei jó karban tartottak. A tanítás eredménye jó. Bevétel 1040 kor. 10 fill. Kiadása 576 kor. 3 fill. Maradvány 464 kor. 7 fill. Tőkepénzei, iskolai ösztöndíjalap 54 kor. Orgona alap 107 kor.

66 fill. Ingyenes iskoláztatási alap 1743 kor. 88 fill. Takarékmagtári pénz 726 kor. Egyházfentartási alap 224 kor. Összesen 1855 kor. 54 fill.

31. **Pap-Tamási** lélekszáma 875. Az egyház szellemi és anyagi élete teljesen kifogástalan és folytonosan emelkedő, iskoláiban a tanítás eredménye jeles. Bevétel 5968 kor. 20 fill. Kiadás 5946 kor. 45 fill. Maradvány 21 kor. 75 fill. Adományok a községi képviselőtestület, a lelkészalapra 155 kor. 36 fill. Ugyanerre Tóth Andrásné 10 kor. Együtt 165 kor. 36 fill. Tőkepénzei: Rózsavölgyi alap 2489 kor. 22 fill. Kisajátított földek alapja 842 kor. 20 fill. Szegény alap 40 kor. 10 fill. Lelkészlak alap 588 kor. 32 fill. Iskolapénztári alap 523 kor. 6 fill. Összesen 4483 kor. 50 fill.

32. **Pelbárthida** lélekszáma 337. Az egyház — minden irányban — kifogástalan rendben és pontossággal vezettetik. Iskolája elegendő színvonalu. Lelkészlak emelésére a közalaptól 1000 korona segélyt nyert. Bevétele 3441 kor. 26 fill. Kiadása 3329 kor. 3 fill. Maradvány 112 kor. 23 fill. Adóssága 518 kor. 91 fill. Urasztalára kenyeret és bort adtak többen 10 kor. 32 fill. értékben. Iskola fűtésre: Holkó József 12 kor., Némethy Lajos 8 kor. Összesen 30 kor. 32 fill. Magtári készlete 40 köbméter buza.

33. **Pósalaka** lélekszáma 476. Nyomorgó egyház, melyet jórészen a rendszertelen és erélytelen vezetés okoz. Határozatokat hoznak, a nélkül, hogy azt végre is hajtanák. Iskolája, melynek új építését évekkal ezelőtt elhatározták, ma is rossz, elavult és szűk. Gondnoki számadása még ma sincs készen. Zavaros viszonyai közt a baptizmus, mely már magának imaházat emelt — és a felekezetenélküliség erősen befészkelte magát. Az Urasztalára adtak többen 12 korona értékben. Tőkéje van pénzül 247 kor. 74 fill. Szegényalap 57 kor. 96 fill. Magtári készlete 56 köb gabona

34. **Pusztá-Told** lélekszáma 557. Rendesen vezetett, szellemileg, anyagilag egyaránt fejlődő egyház. Iskolájában a tanítás eredménye jeles. Rövid idő alatt új iskolát épít. Bevétel 3155 kor. 79 fill. Kiadás 2161 kor. 82 fill. Maradvány 993 kor. 97 fill. Adomány Puskár Gáspár ré-

széről 6 kor. Kamatozó tőkéi: épület javítási alap 2000 kor., közszükségleti alap 1500 kor. Forgó tőkéi 993 kor. 97 fill. Iskolai pénztár 948 kor. 54 fill. Együtt 5442 kor. 51 fill.

35. **P. Ujlak** lélekszáma 656, A baptizmus által erősen támadott, de a céltudatos vezetés alatt sebeiből lassan gyógyuló egyház. Tanítás eredménye elegendő. Bevétele 1600 kor. 66 fill. Kiadás 1433 kor. 18 fill. Maradvány 167 kor. 48 fill. Adományok: a polgári község 106 kor., Kalmár Lajos Urasztalára 6 kor. Együtt 112 kor. Tőkéje orgona alap 57 kor. Magtári állaga 90 köb. gabona.

36. **Bihar-Püspöki** lélekszáma 2435. Az egyház szellemi és anyagi élete a buzgó és lelkes vezér alatt virágzó. Iskolái közül a nagy fi jó, nagy leány jeles; kisebb fi jó, kis leány jeles. Bevétele 12045 kor. 32 fill. Kiadása 10186 kor. 81 fill. Maradvány 1858 kor. 51 fill. Adóssága 1220 kor., de a melylyel szemben 13034 kor. 56 fill. tőke vagyon áll. Kiemelendő, hogy a lelkész buzgalma folytán a Téli Újságot 270, az Igazmondót 35, a Kis Tükört 5 család járatta.

37. **Siter** lélekszáma 1023. Az egyház szellemi és anyagi ügyei minden kifogás nélkül vezettetnek. Iskolái szellemi állapota elegendő. Épületei jók. Bevétele 2756 kor. 99 fill. Kiadása 2757 kor. 24 fill. Hiány 25 fillér. Adományok: a gazda közönség Körös munkából, a tanítói nyugdíj fedezésére 600 kor., ugyanaz orgonára 60 kor., többektől gyűlt 22 kor., együtt 682 kor. Tőkepénzei adó és párbér válság alap 3086 kor. 38 fill. Szabó Pál 7 rendbeli alapja 5468 kor. 18 fill. Magtári pénz 496 kor. 63 fill. Együtt 10045 kor. 19 fill. és magtári készlete 71 köb. 2 véka.

38. **Szalárd** lélekszáma 1579. Az egyházi ügyek vezetésében szilárd kéz és kiváló lelkészi tapintat mutatkozik. Iskolai vallástanítás jó eredményü. Bevétele 2315 kor. 33 fill. Kiadása 2096 kor. 45 fill., maradvány 219 kor. 08 fill. Adományok: Marton János 20, Veres István 15 kor. Urasztalára adtak: Surányi Lajos, Malónisz Károlyné, Veres István, Király Zsigmondné 26 korona értékben, összesen 61 koronát. Tőke vagyon: Adóváltsági-alap 3497 kor. 12 fill. Orgona-alap 393 kor. 19 fill. Urasztali-

alap 311 kor. 91 fill. Szegényalap 90 kor. 67 fill. Iskolai-alap 168 kor. 64 fill., zsoltár alap 51 kor. 88 fill., együtt 4514 kor. 41 fillér.

39. Szent-Janos lélekszáma 1413. Nehéz viszonyok közt elő, de jó irányban fejlődő egyház. Népe vallásos, templomba járó. A „Téli Ujság“-ot 163 család járattja. A „Koszoru“ füzetek 40 iskolásgyermeknek osztatnak szét. A folyó évben iskoláját ujjaépítette, amihez 600 kor. segínyt nyert a Konventtől. Népe egyházi teherként, az állami adónak 98%-át viseli s e mellett még 68% vizsábály, és községi póttadó terhet hordoz.

Tagjainak több, mint fele zsellér és lakó. Egyházi dalköre még vidéken is tetszéssel szerepel. Iskolái közül a fiú elegendő, a leány jó. Bevétele 4281 kor. 45 fill. Kiadása 3756 kor. 91 fill. Maradék 524 kor. 54 fill. Adományok: az urbéresek alapja kántor-buza váltságra 200 kor., a polgári község 160 kor., Sanyó József volt gondnok párbérváltság alapra 100 kor., Papanek Bódog ugyanerre 6 kor., más egyházi czélokra befolyt 82 kor. 85 fill., együtt 548 kor. 85 fill. Tőkepénzei: Lónyay-alap 2000 kor. Földvétel-alap 306 kor. 22 fill. Egyházfentartási alap 109 kor. 34 fill. Szemes László Kossuth Lajos-alapítványa gyermekek ingyen iskoláztatására 168 kor. 80 fill. Szemes László „ezredévi párbér-váltság“ alapja 139 kor. 64 fill. Egyházi szegény alap 63 kor. 73 fill. Orgona alap 40 kor. 56 fillér. Összesen 2828 kor. 29 fill.

40. Zsaka lélekszáma 2133. Biztos jövővel bíró szellemileg anyagilag egyaránt haladó egyház. Iskolái közül a fiú jeles, a leány alig elegendő. Bevétel 5298 kor. 78 fill. kiadása 3307 kor. 21 fill. maradvány 1991 kor. 57 fill. Adomány Tóth Mihály 10 kor. többen az urasztalára kenyeret és bort adtak. Kamatozó tőkék: Iskolai pénztár 1063 kor. 17 fill. Hagyomány alap 703 kor. 88 fill. Szegény alap 431 kor. 84 fill. Magtár alap 342 kor. 76 fill. Harang alap 431 kor. 84 fill. Együtt 2589 kor. 57 fill.

Ezenkívül van még gr. Rhédey Stefánia alap: 4000 kor. és gr. Rhédey Ádám 840 kor. alapítványa, melyeknek kamatait lelkész élvezi.

41. J.-Hodos lélekszáma 945. Ugy a szellemi, mint anyagi vezetésben kiváló lelkész gond és figyelem észlelhető. A tani-

tás eredménye elegendő. Bevétel 2580 kor. 02 fill. Kiadása 2232 kor. 72 fill. Maradvány 347 kor. 30 fill. Adomány: a község 100 kor, Varga Gáspárné, Törös Ferenczné 1—1 kor, többen kenyeret és bort az urasztalára. Tőkepénzei: Bartos-alap 1204 kor. Ezredéves-alap 1081 kor. 08 fill. Hagyatéki-alap 243 kor. 80 fill. Orgona-alap 128 kor. Szegény-alap 45 kor. 80 fill., magtári pénz 742 kor. 70 fill., együtt 3445 kor. 38 fillér.

42 **Váncsod** lélekszáma 1838, a m.-peterdi leányegyházban 174, együtt 2012. Ugy a szellemi, mint az anyagi téren erős törekvés nyilvánul a régi rossz, sőt romlott állapot kijavítására, mire hatalmas segédeszközt nyert a napokban megkapott 5800 korona tőkesegély által, miből első sorban nyomasztó adósságait óhajtja fedezni. Temploma is sürgős javítást igényel. Fiu-iskolájában a tanítás eredménye jeles, a leányban elegendő. Bevétele 4438 kor., kiadása ugyanannyi. Adományok: templomjavításra özv. Varga Lajosné 200, Szabó István 10 kor.-t adott. Többen kenyeret és bort adtak az urasztalára. Tőkepénzei: Csapó-alap 2959 kor. 69 fill., Nagy Belyei-alap 531 kor. 92 fill., Tódor Ágnes-alap 367 kor. 04 fill., Hodossy-alap 282 kor., Harang alap 138 kor., Szegény-alap 57 kor. 69 fill. Magtári pénz 564 kor. 15 fill. Templomépítési alap 210 kor., összesen 5110 kor. 47 fill.

Végére érve jelentésemnek, azt azon óhajtással zárom be, hogy vajha Pál apostoli buzgóság, Péter apostoli tűz és lelkesedés jellemezné, s ezek nyomán Kálvini siker követné, s jutalmazná mindég, anya szent egyháunk érdekében tett minden lépésünket, minden fáradozásunkat.

A legmélyebb tisztelettel vagyok

Szent-János, 1902 szeptember 19-én.

Szemes László,

h. esperes.

A nagy gonddal és körültekintéssel szerkesztett jelentést a közgyűlés egész terjedelmében jegyzőkönyvébe iktatja, a külön intézkedést igénylő részletekre nézve a következő számok alatt foglalja be végzéseit.

62. szám.

Esperesi jelentés kapcsán

a közgyűlés fájdalmas megilletődéssel s igaz részvétellel értesül Bögös Lajos csökmői lelkésznek a folyó évi július hó 27-én bekövetkezett haláláról. — A megboldogultnak anya-szentegyházunk iránt érzett s tanúsított lángoló lelkesedését, eredményekben gazdag munkálkodását, nemes tiszta jellemét — s ezekben hű emlékezetét kegyelettel örökíti meg jegyzőkönyvében, s erről elmaradott özvegyét elnöksége útján értesíti.

63. szám.

H. esperes intézkedését, mely szerint a nagykeréki egyházban időközi teendők vezetésére előbb Holkó József pelbárthidai lelkészt, utóbb Nádudvary Lajos borsi lelkészt, tanácsbírók kérte fel s bizta meg, továbbá, hogy a csökmői egyház felügyeletére időközileg Háger Miklós darvasi lelkészt bizta meg,

a közgyűlés tudomásul veszi.

64. szám.

Szinok Zoltán III. éves hittan hallgatónak a n.-keréki egyházban, Juhász Elek IV. éves hittanhallgatónak a csökmői egyházban és Szücs László végzett hittanhallgatónak a nagyváradi egyházban — Csák Máté lelkész mellett — mindháromnak püspöki kibocsátó levél alapján a lelkészi teendők végzésére adott esperesi meghatalmazást

a közgyűlés tudomásul veszi.

65. szám.

A bihari egyház előjárósága által szabályszerűen megválasztott Juhos Lajos okleveles tanítót

a közgyűlés ez állásában megerősíti, az egyházmegye kebelébe felveszi s utasítja úgy választottat, mint a választó egyháztanácsot — a szokásos bekebelezési díjnak közpénztárba leendő befizetésére. Egyben felhívja nevezett tanítót, hogy a menyiben a hivatalos esküt eddigelé még nem

tette volna le — a végett a legközelebbi egyházmegyei közgyűlés elé jelentkezzék.

66. szám.

A darvasi egyház előjárósága által szabályszerűen megválasztott Szentpéteri Sándor okleveles tanítót

a közgyűlés ez állásában megerősíti, az egyházmegye kebelébe felveszi, s utasítja, úgy nevezett, mint a választó egyházat a szokásos bekebelezési díjaknak közpénztárba leendő befizetésére.

67. szám.

Esperesi jelentésből arról értesülvén a közgyűlés, hogy a b.-sz.-mártoni, bojtí, csatári, élesdi, lessi, kakucsi, pelbárthidai, pósalakai, j.-hodosi és szalárdi egyházakban a belhivatalnokok illetményei a múlt évről teljes egészükben még nem szolgáltattak ki —

Bojtí kivételével, hol a tartozások időközben kiegyenlítették — utasítja a közgyűlés a fent nevezett egyházak előjáróit, kötelezettségeik teljesítésére, s arra, hogy e tekintetben fogamatosított intézkedéseik eredményéről esperesi hivatalhoz jelentést terjesszenek be.

68. szám.

Az esperesi jelentésből kifolyólag

utasítja a közgyűlés a pósalakai, p.-toldi, p.-ujlaki és szalárdi egyházak előjáróit, hogy részint egészen újonnan építést, részint nagyobb mérvű javítást igénylő iskola épületeiket a czél és kor követelményeinek megfelelőleg rendbe hozzák s intézkedéseik eredményéről az esperesi hivatalhoz jelentést terjesszenek be.

69. szám.

Az esperesi jelentés alapján

felhívja a közgyűlés a h.-k.-ujlaki, révi, siteri, és váncsodi egyházak előjáróit, hogy polgári községük előjáróságával egyetértve,

ismétlő iskola felállításáról gondoskodjanak. Eljárásuk eredményéről esperesi hivatalhoz jelentést tegyenek.

70. szám.

Az esperesi jelentésből megütközéssel értesül a közgyűlés arról, hogy a f.-vásárhelyi egyház templomépítési alapja szabálytalanul és céljától eltérőleg használtatott fel, a mennyiben esperesi elbocsátó nélkül eltávozott lelkésze Paulay Viktor — a templomépítési alap egyrészét hátralékban volt fizetése czimén, másik részét pedig kölcsön gyanánt magához vette s a kölcsön vett összegről csak egy szabálytalanul kiállított kötvénnyel biztosította az egyházat, megütközéssel értesül továbbá a közgyűlés arról, hogy az egyháztanács a régi harangalapot az adományozóknak visszaadatni rendelte, végre megütközéssel értesül a közgyűlés arról is, hogy az egyháztanács az urvacsora alapot más célokra teljesen felhasználta

Felelősség terhe alatt utasítja a f.-vásárhelyi egyháztanácsot, hogy volt lelkészét, Paulay Viktort záros határidő kitűzésével hívja fel és kötelezze el — a jogtalanul elvett templom-alap teljes visszafizetésére.

A közgyűlés az egyháztanács azon határozatát, melylyel régi harangalapját az adományozóknak visszaadatni rendeli — megsemmisíti, s az alapítványt helyre állítani rendeli.

Végre az urvacsorai-alap visszafizetésére, valamint a templom alapból elköltött 246 korona megtérítésére az egyházmegyei látogatóság által lett elköteleztetését az egyháztanácsnak helyben hagyván, a közgyűlés utasítja az előjáróságot, hogy ezen alapítványait is teljes egészökben helyreállítsa, s tett intézkedéseiről a közgyűléshez jelentést terjesszen fel.

71. szám.

Az esperesi jelentés alapján utasítja a közgyűlés a m.-kakucsi egyház-

gondnokot, hogy az egyház 50 koronát kitevő közadó hátrányát felelősség terhe alatt záros határidővel törlessze.

72. szám.

Az egyházmegyei tanügyi állapotát feltüntető jelentés részleteiben az esperesi jelentésben foglalt adatokat tartalmazván

azt a közgyűlés egyszerűen tudomásul veszi.

73. szám.

A tanügyi bizottság jelentése folytán

utasítja a közgyűlés a kügypusztai egyházi előjáróságot, hogy az esperesi hivatalhoz jelentést terjesszen be a tanító által bejelentett nagymérvű igazolatlan iskola mulasztások elenyésztése végett tett intézkedéseiről.

74. szám.

Ugyancsak a tanügyi bizottság jelentése alapján

jelentéstételre utasítja a közgyűlés a csatári egyház előjáróságát az iránt, hogy a tanító mily czimen van kötelezve az iskolateremnek a saját tüzelő anyagjával való ellátására.

75. szám.

Ugyancsak a tanügyi bizottság jelentése alapján

felhívja a közgyűlés a kismarjai egyház előjáróságát, hogy vegyes iskolája túltömöttségének megszüntetésére s ez által a tanítás sikerének előmozdítására saját hatáskörében intézkedjék s eljárásáról az esperesi hivatalhoz jelentést terjesszen be.

76. szám.

A közjótékonyság s áldozatkészség érzetének ébrentartása végett

a közgyűlés határozattá emeli azon indítványt, hogy a nagyobb adományozáso-

kat tett egyháztalálkozásoknak az egyházmegyei közgyűlés jegyzőkönyvének az esperesi jelentést s abban az adományozásokat tartalmazó száma ezentúl megküldessék.

77. szám.

Az egyházmegyei egyetemes lelkészértekezlet a közpénztár tőkeösszegének folytonos fogyására tekintettel, az egyházlátogatási és más nemű egyházmegyei kiküldetések alkalmával a közpénztár terhét képező napdíjak fizetésének beszüntetése tárgyában indítványt terjeszt föl.

Kapcsolatban olvastatott Lévay Mihály jákóhodosi lelkésznek hasonló tartalmu, valamint a gyámintézeti pénztárnokot 1000 korona vagy ennek megfelelő érték-papírból álló óvadék elkötelezésére vonatkozó javaslata.

Az egyházmegyei közgyűlés komoly figyelemre méltatva a közpénztár súlyos helyzetét, melynél az évről-évre megdőbbenően jelentkező tőkefogyatkozás csak az egyházközségek közigazgatási járulékának újabb felemelésével volna megszüntethető, amit pedig a gyülekezetek nehéz anyagi viszonyaira tekintve, mellőzni óhajt; a fölterjesztett indítványhoz hozzájárulván, határozatilag kimondja, hogy a canonica visitatio és bármely másnemű egyhm. küldetéseknél a küldöttség napidijai, az egyházak ezen kötelezett járulékának további fentartása mellett, jövőben megszüntettetnek.

A küldöttség fuvar és ellátási díja azonban, a mennyiben az egyházak azt nem teljesítenék: felszámíttatván, ezentúlra is a közpénztár terhét fogja képezni.

Az esperesi, pénztárnoki és egyhm. jegyzői tiszteletdíjak, a melyek egészen más elbírálás alá esnek: az eddigi összegben továbbra is folyósíttatnak.

Ami Lévay Mihály jákóhodosi lelkésznek a gyámintézeti pénztárnok óvadék elkötelezésére vonatkozó javaslatát illeti: mint-

hogy az egyhm. gyám- és közpénztár alapszabály revíziója tervbe vétetett, megfontolás és véleményezés céljából a küldöttségnek kiadatik.

78. szám.

Az egyetemes lelkészi értekezlet az egyházmegye köz- és gyámpénztári alapszabályának újabb átdolgozására küldöttség kiküldését kéri.

Az egyházmegyei közgyűlés e munkát teljesítésére Biró János elnöklete alatt dr. Thury Kálmán egyhm. ügyész, Nádudvary Lajos köz- és gyámpénztárnok, Lévy Mihály és Sulyok István tagokat azzal küldi ki és bizza meg, hogy idevonatkozó elabórátumokat a legközelebbi gyűlésre felterjeszték.

79. szám.

Az egyetemes lelkészértekezlet az egyházmegye elhalt tisztviselői, lelkészei és tanítói életrajzi főbb adatainak esetről-esetre az egyhm. jegyzőkönyvbe leendő fölvétele tárgyában indítványt tesz.

Az indítványt, amely egyházunk önzetlen munkásai emlékének kegyeletes megőrzését célozza, a közgyűlés elfogadván, már ezuttal intézkedik, hogy néhai Szabó Károly esperes, Kocsis József volt gyámpénztárnok és Bögös Lajos csökmői lelkész rövid biographiája ezen közgyűlés jegyzőkönyvébe mellékletül fölvétessék.

80. szám.

Az egyetemes lelkészértekezlet a hivatalos egyöntetű papi ruha kérdésének a zsinat tárgyai közé leendő fölvétele tárgyában az egyházmegyei közgyűlés pártoló támogatását kéri.

Az egyházmegyei közgyűlés az egyet. lelkészértekezlet kérelmét teljesítvén, oly értelemben megkeresi a főtiszt. Egyházkerületet, hogy a hivatalos egyöntetű papi ruha

kérdését a legközelebbi zsinat tárgyai közé felvevén, egész súlyával oda hatni sziveskedjék, hogy az a közóhajnak megfelelő megoldást nyerjen.

81. szám.

Az egyetemes lelkészi értekezlet a nyüvedi egyháznak az egyhm. lelkészgyámintézeti járulék fizetése alul leendő fölmentése tárgyában benyújtott kérvényét véleményezéssel ellátva, beterjeszti.

Tekintve, hogy az egyhm. lelkészi gyámpénztár alapszabályának tervbe vett revíziója kapcsán egyebek között az a kérdés is elbírálás tárgyát fogja képezni, hogy azon egyházak kötelező járulékai, a melyeknek lelkészei ez idő szerint már az egyházmegyei gyámintézetnek nem tagjai, továbbra is fenntartandók legyenek-e? — az egyházmegyei közgyűlés a küldöttség munkálatát bevárja és annak tárgyalásáig idevonatkozó régebbi határozatát minden egyházra nézve érvényben állónak kimondja. Erről a nyüvedi egyház presbyteriuma a lelkészi értekezlet véleményezése értelmében értesítettik.

82. szám.

A nagyváradai ev. ref. leány internátus ig. bizottsága az intézet 1901—902-ik tanévének szellemi és anyagi életéről jelentését beterjeszti.

A minden irányban örvendetes és az intézet fokozatos fejlődéséről tanuskodó jelentés a legnagyobb elismeréssel tudomásul szolgál.

Az egyhm. közgyűlés jóváhagyólag hozzá járul továbbá az ig. bizottság azon intézkedéséhez, hogy a múlt évben a közóhajnak engedve, egy német bonneállást szervezett és annak jövőben leendő fentartását a jelentésben foglalt díjazás mellett engedélyezi. Miről az intézet ig. bizottsága Ritoók Zsig-

mond elnök útján jegyzőkönyvi végzéssel értesítettik.

83. szám.

A nagyváradai ev. ref. leányinternátus ig. bizottsága az intézet 1902—903. évi háztartásának a következő költségelőirányzatát beterjeszti.

I. Szükséglet.

a) Személyi kiadás.

1. Igazgatónő évi fizetése	1000	kor.
2. „ első korpótléka	100	„
3. Házvezetőnő évi fizetése	400	„
4. Német bonne évi fizetése	360	„
5. Intézeti orvos tiszteletdíja	100	„
6. Alkalmazottak évi fizetése	800	„ 2760 kor.

b) Dologi kiadás.

1. Növendékek 10 havi ellátása	7000	„
2. 120 köbm. tűzifa felvágatással	900	„
3. Világítás	400	„
4. Épület fenntartása	150	„
5. Adó és tűzbiztosítás	30	„
6. Posta és irodai kiadás	20	„
7. Intézeti könyvtári alapra	50	„
8. Szünidei átalány	300	„
9. Előre nem látottakra	200	„ 9050 kor.
Összesen		11810 kor.

II. Fedezet.

1. Növendékek ellátási díja	9600	kor.
2. „ orvos és butorhasználat díja	434	kor.
3. „ zeneszerek használati díja	200	„
4. „ mosatási díja	400	„
5. Egyházkerületi segély 1902/903-ra	2000	„
Összesen		12634 kor.

III. Összehasonlítás.

I. Bevétel	12634	kor.
II. Szükséglet	11810	„
III. Maradvány	824	kor.

A beterjesztett és minden tekintetben reális költség-előirányzatot az egyházmegyei közgyűlés elfogadván, megerősíti és tudomásvétel céljából a mult tanévről szóló jelentés kapcsán az egyházkerületi közgyűlésre felterjeszti.

84. szám.

A körösnagyrévi missziói körlelkész időszaki, valamint az 1901—1902-ik évre vonatkozó összesített jelentését az „Utasítás“-ban megjelölt „Családkönyv“, „Utazási napló“ és „Tankötelesek jegyzéke“ mellékletében beterjeszti.

Az öntudatos és tervszerű lelki gondozásról, ugyszintén a komoly kötelesség-érzetről tanuskodó jelentést az egyházmegyei közgyűlése megnyugvással és a jövőt illetőleg teljes bizalommal tudomásul veszi. S ha e jelentés ma még nagyobb szabásu eredményekkel nem számol is be; de az a jelenség, hogy eme veszélyeztetett pontokon szétszórtnan élő hiveinkben a vallásukhoz és nemzetiségükhöz való ragaszkodás érzete mind jobban kifejezésre jut: a nagy célra fordított anyagi áldozatnak elfogadható ellenértékét képezi. Midőn tehát missziói körlelkészt további buzgó eljárásra felhívja, egyidejűleg figyelmébe ajánlja, hogy a nagybárdi istentisztelet tartása tárgyában a helyi viszonyok tanulmányozásával, valamely megnyugtató megoldást keresni igyekezzenek.

85. szám.

A mező-telki-i egyház 800 kor. államsegélylyel ideiglenesen egy évre felállított leánytanítói állásának fizetés levelét, valamint az ezen állomásra megválasztott Dayka Aranka tanítónőnek a becsatolt választási jegyzőkönyv és okmányok alapján leendő megerősítését kéri.

Azon körülmény folytán, hogy a mező-telki-i egyházban a tankötelesek nagy száma következtében államsegélylyel szervezett leányiskola ideiglenes jellegű, a mennyiben

az 1903 1904. tanévvel a felsőbb egyházi hatóság engedélye alapján állami kezelésbe átengedett iskolával együtt szintén megszűnik felekezeti tulajdon lenni: az egyházmegye közgyűlése minderre tekintettel, a bemutatott tanítói fizetéslevelet ideiglenesen az egy évre megerősítvén, a választást tudomásul veszi és az állomás szabályszerű betöltését elrendelő felsőbb egyházhatóság intézkedésének megfelelően, a mellékelt választási jegyzőkönyvet és a becsatolt többi okmányokat az államsegély folyósíttatása céljából hozzá leendő fölterjesztés végett a folyamodó egyházhoz jelen végzés kapcsán visszajuttatni rendeli.

86. szám.

A darvasi egyház egy ünnepontási esziben az egyházmegye megtorló intézkedését kéri.

Mivel a panaszolt sérelem tárgyában a darvasi egyháztanács az illetékes politikai hatóságnál a fennálló országos törvény utasításának megfelelő módon mindeddig el nem járt: a kérvény azzal adatik vissza a folyamodó egyháznak, hogy panaszát az illetékes helyen haladéktalanul bejelentvén, ide az ügyet csak az esetben terjeszsze föl, ha a törvény világos rendelkezésébe ütköző eljárás kellő megtorlást nem talált volna.

87. szám.

A paptamási egyháztanács a f. évi szeptember hó 14-én tartott egyházközségi közgyűlés a torony és templom kijavítása tárgyában hozott határozatának hatályon kívül helyezését, s ezzel szemben a presbyterium ide vonatkozó végzésének érvényre emelését kéri.

A beterjesztett egyháztanácsi és egyházközségi közgyűlések határozataiból az egyházmegyei közgyűlés azon meggyőződést meritvén, hogy a szóban forgó templom és toronyjavítási munkálatok szükségességét,

sőt a lehető leggyorsabb végrehajtását nemcsak a presbyterium, hanem maga az egyházközségi közgyűlés is elismerte: ennél fogva a f. évi szeptember hó 14-én tartott egyházközségi közgyűlés határozatának megváltoztatásával az egyházi törvények 248. §-ának utolsó kikezdésére való hivatkozással feljogosítja az egyházközséget, hogy a megnevezett javítási munkálatokra, úgy a presbyterium, mint az egyházközségi közgyűlés által elfogadott költségelőirányzatban kitüntetett 500, valamint a további építkezés terén szükségessé váló 200 és így összesen 700 korona erejéig az egyháztanács tervezetének megfelelően, osztályba sorozás útján az egyház adófizető tagjait pótdóval megterheltesse. A kölcsönös egyetértés és jó békesség kedvéért azonban hozzájárul ahhoz is, hogy e javítási munkálatokra szükséges összeg az adókorona százaléka arányában kivetett pótdóból hozassék össze.

Valamint megengedi továbbá, hogy az egyház abban az esetben, ha a fitanító istállójának felépítése másként foganatosítható nem volna: 20 köböl takarékmagtári búzát eladhasson és a halaszthatatlan kijavítási munkálatokra 60 korona 99 fillért kitevő összeget szabályszerű adóslevél ellenében az „Orgona“-alaphól kölcsön vehessen.

Az egyházközség azon határozatához, melylyel az egész munkálatot akként akarja megoldani, hogy az egyház takarékmagtárjából 20 köb. buza eladassék, és az ebből befolyó bevételen felül szükséges 400 kor. az ócska temető évi haszonbérletéből fizetendő kölcsön útján fedeztessék: az egyházmegyei közgyűlés nem járulhat. Nem pedig azért, mivel az egyháznak ez a bevétele úgy az egyháztanács, mint az egyházközségi közgyűlés végzésével a már

tarthatatlan lelkészlak építési költségeinek fedezésére rendeltetett félretétetni és gyümöcsöztetni. A paptamási-i egyháznak épen jól felfogott érdeke követeli, hogy jelzett bevételi forrásból lassankint olyan tekintélyes összeget gyűjtsön össze, melyből roskadozó lelkészi és esetleg tanítói lakát a hivek minden nagyobb megterheltetése nélkül felépíthesse; holott ennek eredeti céljától elvonása és a csekélyebb anyagi áldozatot igénylő munkánál felhasználása végzetes következménynyel járna arra az igen könnyen beállható eshetőségre gondolva, hogy az elavult egyházi épületek megújítása egyszerre válik az egyház feladatává.

Az iratok visszacsatolása kapcsán a paptamási-i egyház presbiteriuma végzésileg értesítendő.

88. szám.

Néhai Gere Miklós pusztajlaki tanító özvegye a nagymélt. m. kir. vallás és közoktatási miniszter urhoz kegydíjért intézett kérvényét pártolólág kéri felterjeszteni.

Tekintve, hogy a 44 évig tanítóskodott Gere Miklós az országos tanító nyugdíjintézetbe fölvéve nem volt, így tehetetlen, idős özvegye a férj elhalása után minden segély és gyámol nélkül maradt; tekintve továbbá, hogy az egyházak még abban az esetben is fizetni tartoznak az országos tanítói nyugdíjilletéket tanítóik után, ha azok nem okleveles egyének: ennél fogva az egyhm. közgyűlés folyamodó kérvényét azaz a kérelemmel terjeszti föl a főtisztt. egyházkerületi közgyűléshez, hogy e nyomornak kitett, gyámoltalan özvegy érdekében hathatós ajánlásával eljárni és őt a nagymélt. vallás és közoktatási miniszter urnál a szerény megélhetést biztosító kegydíjra feltétetni méltóztassék.

89. szám.

A m.-kakucsi egyház lelkészlakának ujjaépítése tárgyában ismételtén fölterjeszti a tervrajzot és költségvetési előirányzatot.

Az egyházmegyei közgyűlés, bármennyire halaszthatatlannak tartja is a minden pillanatban összedüléssel fenyegető m.-kakucsi lelkészlak felépítését, oly magas összegű költségvetés keretében az építési engedélyt meg nem adhatja. De tekintettel arra, hogy a m.-kakucsi egyház tökesegély kérvénye csak abban az esetben lesz ajánlattal fölterjeszthető, ha az építkezés egyházmegyeileg is jóvá hagyatik: tehát felkéri és megbizsa Veress István k.-nagyrévi lelkészt, hogy az építkezés előmunkálatait a m.-kakucsi presbyteriummal vezetése és irányítása mellett elkészíttetvén, azokat a lehető rövid idő alatt az esperesi hivatalhoz juttassa el. Az esperesi hivatal pedig felhatalmazza, hogy abban az esetben, ha a beérkezett terv és költségelőirányzat szakértőileg helyben hagyatott és elfogadásra ajánlatott: a m.-kakucsi egyháznak az építkezési engedélyt megadván, az építési tökesegély megnyerése céljából az egyházat az egyhm. közgyűlés ajánlatával terjeszsze föl.

90. szám.

Az egyhm. tanítótestület elnöke az 1901—902. évi pénztári számadást tudomásul vétel végett beterjeszti.

A mennyiben a pénztár alapszabályszerűleg megvizsgáltván, a számadás helyben hagyatott: tudomásul szolgál.

91. szám.

Olvastatott a mezőtelkii ev. ref. egyháztanácsnak az egyházmegye közgyűléséhez intézett abbeli kérelme, miszerint az egyháztanácsot a várható ellenszegülés és kellemetlen következmények miatt a tavaszi közgyűlés 34. számú határozatában kimondott azon kötelezettség alól,

hogy az egyház tulajdonát képező legelő elkülönítés tárgyában pert indítson — mentené fel, s a per megindítására az utasítást és meghatalmazását az egyházmegye ügyészének az egyházmegyei közgyűlés adná meg.

Tekintettel arra, hogy az Egyházmegye részéről kiadott meghatalmazás a per során kifogás tárgyává volna tehető, a 34 — 902. sz. egyházmegyei közgyűlési határozat fentartása mellett utasítatik a mezőtelkii ev. ref. egyház a meghatalmazás kiállítására és a legelő elkülönítési per haladéktalan megindítására.

92. szám.

Olvastatott D. Petri János hegyközujlaki lakos és volt egyházgondnoknak a hegyközujlaki egyháztanács 16 — 902. sz. határozata ellen beadott felebbezése, mely határozat egy elveszett kötvény félértékét felebbezőn rendeli behajtani, s mely határozatot felebbező azon indokból, mert ő a kötvényt át sem vette — s így el sem vehette — megsemmisíteni kéri.

A közgyűlés a felebbezést a körülmények részletesebb felderítése s döntés végett a legközelebbi egyházmegyei bírósági üléshez utalja.

93. szám.

Olvastatott a nyüvedi egyháztanács ez évi 6. számú határozata, melylyel a Bélteky Géza-féle 100 koronás harang alapítványnak visszautalását kimondó 27 — 902. sz. egyházmegyei közgyűlési határozat örvendetes tudomásul vétetvén, felkéretik az egyházmegyei közgyűlés, miszerint az alapítvány összegét az egyház kezelése alá kiutalni sziveskednék.

A nyüvedi egyháztanács kérelmére utasítja az egyházmegyei közgyűlés pénztárnokát, hogy a 27 — 902. sz. határozattal az egyházmegyei küzpénztárba beutalt 100 koronát a nyüvedi egyház kezelése alá fizesse ki.

94. szám.

Olvastatott Balogh István pósalakai ev. ref. tanítónak az Egyházmegyei közgyűléshez intézett kérelme, melyben lakása javítását s több más bejelentett rendellenesség orvoslását kéri.

A közgyűlés a beadványban felsorolt s már az esperesi jelentésben is érintett rendellenességekről sajnálattal értesülve, megbizsa Csák Máté egyházi és Kiss Elek világi tanácsbírókat az iránt, hogy a helyszínen vizsgálatot tartva, a bajok okait felderíteni és mindazon panaszokat, a melyeket felek kölcsönös beleegyezésével békésen elintézni saját hatáskörükben lehetséges, azokat intézze el, egyebekre nézve pedig a közgyűléshez véleményes javaslatot beadni sziveskednének, kiterjesztve a helyszínen a vizsgálatot a gondnoki számadás megvizsgálására is.

95. szám.

A berettyó-szent-mártoni ev. ref. egyháztanács 4 drb szolgálati és iskolai és eskületételi bizonyítvány bemutatása mellett kéri az ez év augusztus hó 3-án kántortanítónak megválasztott Nagy Pál volt nyiracsádi kántortanító megerősítését.

Az egyházmegyei közgyűlés Nagy Pál kántortanítót állásában megerősíti és felhívja, hogy a szokásos változási díjat az egyházmegye közpénztárába fizesse be.

96. szám.

Olvastatott a váncsodi ev. ref. egyháztanácsnak lelkészlak újra befedését kimondó 21/902. számú határozata.

A közgyűlés a váncsodi ev. ref. egyház lelkészlakának az egyházi takarékmagtári alap jövedelem terhére 400—440 korona költséggel való újra fedését jóváhagyólag veszi tudomásul.

97. szám.

Tárgyalás alá vélettek a különböző segélyek tárgyában benyújtott kérvények.

a) A puszta-ujlaki egyház tanítói lakás és két tanterem építésére 6000 korona közalapi tőkesegélyt kér, amelynek 5⁰/₀-os kamata és 1¹/₂⁰/₀ törlesztési járulék fejében 32 éven keresztül évi 90 korona fizetésére magát kötelezi. A vonatkozó presbyteri és egyházközségi közgyűlési határozatok, valamint az építkezés ügyiratai melléelve vannak.

Az egyházmegyei közgyűlés a puszta-ujlaki egyházat az építkezésre kért 6000 kor. tőkesegélyre ajánlással terjeszti föl. Midőn egyidejűleg az indokolt építkezéshez az engedélyt megadja: az esperesi hivatalt felkéri és megbizza, hogy a beterjesztett tervrajzot és költségelőirányzatot szakértőileg megvizsgáltatni és a netalán szükségesnek látszó módosításokra az építkező egyház figyelmét felhívni méltóztassék.

b) Közalapi egyszersmindenkori segélyezés céljából

1. a mező-telegdi egyház, mely történeti műemléket képező templomát 8102 kor. 37 fill. kiadással restaurálni akarja, mivel ez összegből 2687 kor. 07 fillért önerejéből többé előállítani nem képes: e hiánylatért a főtiszt. konventhez kérvényez.

Folyamodó egyház hiveinek szegénysége, valamint magának a mező-telegdi egyháznak nemzetiségi és felekezeti missziót teljesítő hivatása ismeretes lévén az egyházm. közgyűlés előtt, a halaszthatatlan javítási munkálat mielőbb eszközöltetése céljából az általa kért segélyre pártfogó ajánlással terjeszti föl. De figyelembe véve azon körülményt, hogy életveszélyes templomát, amelynek hatósági bezáratása is minden pillanatban várható, okvetlenül felépíteni kell: figyelembe véve továbbá, hogy az építkezés

szükségletének fedezésénél az áldozatkész-
séget végsőig megfeszítette és több áldozat
meghozatalára képtelen: az általa kért se-
gélyösszeg jelentékeny voltát tekintve, annak
meggondolására hívja fel folyamodó egy-
házát, hogy viszonyai között nem volna-e
inkább megfelelő a tökesegély kérése. S ab-
ban az esetben, ha újabb megfontolás után
ez látszanék előtte inkább célhoz vezető-
nek: megbizsa közgyűlésünk az esperesi
hivatalt, hogy akkor a mező-telegdi egyház-
nak ez irányban kiállított szabályszerű kér-
vényét terjeszsze fel.

2. A hegyközkovácsi egyház adósságtörlesztés és
újabb építkezésre 1200 koronát kérven,

annak különösebb kiemelésével, hogy fo-
lyamodó egyház egyházmegyénk legszegé-
nyebb egyházainak egyike, melynek hivei
nyomott anyagi viszonyaiknál fogva a nyo-
masztó helyzetből való kibontakozásra, főleg
a jelenlegi, rájuk nézve csapásos esztendőben
semmiféle áldozat meg hozására nem képesek,
pártolással terjeszti föl.

A lelkészlak javítási ügyiratai pótlás
végett azzal az utasítással adatnak vissza,
hogy az egyházkerületi közgyűléshez leendő
felterjesztés előtt az egyházközségi közgyű-
lés határozata is becsatoltassék.

3. A nyüvedi egyház templom és torony javításból
fennálló 1600 korona adósságának törlesztésére kért 400
korona segélyre

tekintettel e kis egyház anyagi helyzetére,
melegen ajánltatik. De amennyiben kérvény-
ívének 5. és 6-ik pontja nem szabálysze-
rűen töltetett ki, annak helyesbitésére saját
érdekéből felhivatik.

4. A hegyközszáldobágyi egyház adósságtörlesz-
tésre 200 ;

5. A pelbárthidai egyház adósságtörlesztésre 200;

tén

rei

6 A körös-nagyrévi egyház építés és közszükségletének fedezésére 200 korona segélyre

mint szegény és ugy felekezeti mint nemzetiségi szempontból fontos missziót teljesítő gyülekezetek a legmelegebben ajánlataknak.

c) A Ref. Segélyegylethez

a f.-vásárhelyi, nyüvedi, mező-telegdi, lessi, m.-kakucsi és körös-nagyrévi egyházak kérvényei pártolással terjesztetnek föl. Felhivatván a f.-vásárhelyi egyház, hogy kérvényéhez a vagyonkimutatást és f. évi költség előirányzatot, a nyüvedi egyház szintén a költségelőirányzatot annál inkább csatolja, mert különben a fölterjesztés nem eszközölhető.

d) Rendkívüli államsegélyre

Sziky Ádám fugyi-vásárhelyi, Ács Endre m.-kakucsi és Bokros Benedek h.-közsáldobági lelkészek, utóbbi azzal a megjegyzéssel, hogy kérvénye nem a fizetéslevéllel, hanem a szenvedett elemi csapást igazoló községi bizonyítvánnyal szerelendő fel: pártolólal terjesztetnek föl.

98. szám.

A közalapi tőkesegélyt kérvényező egyházak sorrendjét

tekintettel a folyamodó egyházak halasztást nem tűrő építkezésére, valamint súlyos anyagi viszonyaikra, az egyházm. közgyűlés akként állapítja meg, hogy ugy M.-Kakucsot, mint P.-Ujlakot, sőt az esetben, ha M.-Telegd egyszersmindenkori segélyért benyújtott kérvényét megváltoztatná, — ezt szintén első helyen hozza javaslatba.

99. szám.

Jelen közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésével

folyó hó 28-ikán d. u. 4 órakor Ritoók Zsigmond elnöklete alatt előadó jegyzők közbejöttével, a Nagyváradon lakó tanácsbírák megbizatnak.

Hitelesítve Nagyváradon, 1902. szeptember 28.

Ritoók Zsigmond,
Szemes László,
Kiss Elek,
Miskolczy Árpád.

a

R
Cs
M
sh
re
be
n
F
n
ta
re

JEGYZŐKÖNYV

a bikari ev. ref. egyházmegye 1902. évi szeptember hó 25-én

Nagyváradon tartott közigazgatási birósági üléséről.

Jelen voltak: Szemes László h. esperes és Ritoók Zsigmond egyházmegyei gondnok elnöklete alatt Csillag Lajos, Csák Máté, Nádudvari Lajos egyházi, Hegyesi Márton, Kiss Elek, Miskolczy Árpád világi tanácsbírók s Tatár Zoltán egyházmegyei világi jegyző.

1. szám. Tárgyaltatott Gyarmati József darvasi egyháztagnak a darvasi egyháztanács 24—902. számú határozata ellen az egyházmegyei közigazgatási bírósághoz beadott felebbezése, melyben hivatkozva arra, miszerint neje 1899. év október hó 1-től kezdve tőle különváltan, Füzesgyarmat községben tartózkodik, az egyháztanács által neje után reá kivetett egyházi adó törlését, s az egyháztanács idevonatkozó határozatának megsemmisítését kéri.

Az egyházmegyei bíróság a darvasi egyháztanács idevonatkozó 24—902. számú határozatának helybenhagyásával a felebbezést elutasítja.

Az egyházi törvények 14. §-a által ugyanis meg van állapítva felebbező nejek darvasi illetősége, s az a körülmény, hogy a felebbező neje időközben más községbe távozott el, — illetőségét meg nem

változtathatja, vagyis felebbező neje jogilag ma is darvasi lakosnak tekintendő és így az egyházi törvények 242. szakasza alapján, — tekintettel továbbá az egyháztanács által is hivatolt 245. §-ra, a panaszolt párbér, vagy felebbező szerint egyházi adó helyesen lett felebbezőre kiszabva.

Mely határozatról felebbező értesítendő.

2. szám. Nádudvari Lajos egyházmegyei tanácsbíró bemutatja az ez évi ápril hó 4-ikén tartott egyházmegyei közigazgatási bírósági ülés 1. sz. határozatában foglalt megbízatásából kifolyólag a nyári canonica visitatio alkalmával Cseh Ferencz kügypusztai tanító panasza tárgyában a helyszínén felvett vizsgálati jegyzőkönyvet s idevonatkozólag meghallgattattak jelen levő Cseh Ferenc tanító s Széles Károly egyháztag szóbeli előterjesztései.

Az egyházmegyei közigazgatási bíróság azon indokból, mert az ügy előzményeit megvilágító előiratok becsatolva nem lettek, az érdemleges tárgyalást ez alkalommal elnapolja s a legközelebbi közgyűlés idejére halasztja el, felkérvén Esperest, hogy ez időre az előiratokat a most bemutatott iratokhoz csatolni sziveskedjék.

3. szám. Olvastatott V. Nagy Sándor egyházgondnok s társai kügypusztai lakosoknak az esperesi hivatalhoz beadott kérelme, melyben Cseh Ferencz ottani tanító ellen két rendbeli erkölcsi kihágás, anyja iránti tiszteletlen magaviselet, lelkész iránti sértő nyilatkozat, s általában az egyházközség jövőjét s különösen nevelésügyét veszélyeztető magaviselet miatt a fegyelmi eljárás megindítását kérelmezik. Kapcsolatosan olvastattak panaszoltnak a beadott vádpontokra vonatkozó nyilatkozatai, bemutatattott az egyházmegye ügyészének véleményes jelentése; végül meghallgattattak jelenlevő panaszosok s panaszolt tanító szóbeli előterjesztései.

Melyek után az egyházmegyei bíróság az ügy zárt ülésen való megvitatása után következőkép határozott:

A Cseh Ferencz kügypusztai tanító

ellen beadott panasz 1., 2., 4. és 5. pontjaiban foglaltakat fegyelmi vizsgálat alapjául alkalmatlanoknak találja. — Az 1. és 2. pontban foglalt azon állítások miatt, hogy Cseh Ferencz, Bolyi Imréné és Kapás Lajosnének illetlen ajánlatokat tett volna, nem volt elrendelhető a fegyelmi vizsgálat azért, mert az ajánlatok megtételének bizonyítására tanuk megnevezve nincsenek, magoknak a külön állólag felhívott nőknek egyetemes tanuzása pedig marasztalásra kellő bizonyítékot nem szolgáltatathat.

A 4-ik pontban foglalt azon állítást, mintha Cseh Ferencz lelkészét az ő 25 forintig való megkárosításával vádolta volna, — az egyházmegyei bíróság fegyelmi eljárásra alkalmasnak szintén nem találta azért, mert az ily vádak tisztázására és megtorlására első sorban a polgári vagy bűnügyi bíróság illetékes.

Ugyszintén nem szolgáltatathatnak fegyelmi eljárásra indokul a vádlevél 5. pontjában felhozottak, a melyek semmi ténybeli állítást nem tartalmaznak.

Ellenben a panaszos beadvány 3. pontjára vonatkozólag, hogy t. i. Cseh Ferencz anyja ellenében oly kifejezést használt és oly bánásmódot tanusított, melyekkel közbotrányt okozott, az Egyházi törvények 301. szakaszának 3-ik pontja alapján a fegyelmi eljárást és vizsgálatot az Egyházmegyei bíróság elrendeli, s felhívja panaszosokat, hogy a vizsgálat költségeire 100 koronát az egyházmegye pénztárába fizessenek be, a mire a vizsgálat megejtetvén, annak eredményéhez képest fog a bíróság a fegyelmi eljárás megindítására nézve érdemileg határozni.

Mely határozat felek előtt azon figyelmeztetés mellett hirdettetvén meg, miszerint a határozat elutasító része ellen felebbezésnek van helye.

Cseh Ferencz a határozatot megnyugvással veszi tudomásul, míg panaszosok a határozat elutasító része ellen felebbezést jelentenek be.

K. m. f.

Tatár Zoltán,

e. m. v. jegyző.

Hitelesítettett :

Ritoók Zsigmond,

Szemes László,

Kiss Elek,

Miskolczy Árpád.

SZABÓ KAROLY

— 1839—1902. —

A bihari ev. ref. egyházmegye 1902. június 2-án váratlanul elhunyt esperese Szabó Károly 1839. márczius 5-én született Fugyi-Vásárhelyen. Szülei voltak Szabó Pál ref. lelkész és Mezei Anna. A család 1842-ben B.-Szt.-Mártonba költözött. Innen küldte Szabó Pál lelkész, fiát, Károlyt előbb a nagyszalontai, majd az akkor még fennálló derecskei latin iskolába, a hol 3 évig tanult. 1851-ben a felsőbb osztályok elvégzésére Debrecenbe ment Szabó Károly. Itt vetette meg alapját negyed magával, mint hatodosztályos tanuló a később több mint 30 tagot számláló híres főiskolai zenekarnak. Az állandóan kitünő tanuló a főiskolától bentlakást, konviktust és tandíjmentességet élvezett. 1855-ben kitünő eredménynyel tette le az érettségi vizsgát a váradi premonstreiek gymnasiumában. Az erre következő 4 éven át a debreczeni theologiai akadémiának buzgó növendéke, több főiskolai ifjúsági egyesületnek munkás tagja volt. Az 1859. év ápril 20-án a biharmegyei Mező-Keresztesre ment az ottani református fiúiskola igazgatójául, magára vállalva egyszersmind az orgonista kántorság tisztségét is. 1863. május 2-án tette le az első lelkészképesítő vizsgát s a következő évben mint segédlelkész Nagy István esperessel Nagyváradra költözött. Miután 1865-ben letette a második lelkészi vizsgát, két év múlva egyhangulag megválasztotta lelkészül a hegyközkovácsii egyház. 1867. jun. havában nőül vette Dankó Juliánnát, Dankó Sándor váradi orgonista-kántor leányát. 1869-ben Ártándra választották meg lelkésznek, a hol első nejének 1871-ben történt halála után Téby János váradi polgár leányát, Juliánnát vette nőül, a kivel haláláig példás családi életet élt. Ugy az első, mint a

második házasságából származott gyermekei közül csupán kettő maradt életben: Géza és Bertalan. 1885-ben Csökmőre, 1890-ben pedig Nagykerekibe választották meg lelkésznek. Ez utóbbi helyen működött egészen haláláig. Minden helyen számos alkotás örzi emlékét a buzgó férfiúnak. Kiváló tevékenységet fejtett ki különösen az egyházmegyei élet terén. Már 1868-ban jegyzővé választotta a bihari egyházmegye közbizalma. 1873—1878-ig közpénztárnok, 1878—1881-ig lelkész gyámoldai pénztárnok, 1881—1885-ig tanácsbíró volt. Végül 1885-ben az egyházak nagy szótöbbséggel őt választották meg esperessé. 1892-ben az egyházmegyei tisztségviselői kar megújítása alkalmával újólág őt ültette az esperesi székbe a közbizalom. Gyakorlatias érzékről tanuskodó felfogásával, lankadást nem ismerő, kitartó szorgalmával rendkívül hasznos szolgálatokat tett egyházmegyéjének. Kötelessége teljesítése közben, a szokásos canonica visitatio alkalmával, épen születése helyén, Fugyiban, érte utól a halál 1902. január 2-án. Éjjel. Temetése június 4-én délelőtt 10 órakor ment végbe az egész egyházmegye és vidék osztatlan részvéte mellett Nagykerekiben.

Aldott legyen emlékezete.

Veress István,

ev. ref. lelkész.

KOCSIS JÓZSEF.

Született Debreczenben 1830. január 1-én. Szülei voltak: Kocsis István gubás és Oláh Sára.

Subscribált 1847. novemberben. 1848--49-ben a Debreczen város által kiállított s felszerelt ágyuütegnél, mint tüzér szolgált. Erdélyben Bem alatt s ennek minden nagyobb és nevezetesebb csatáiban résztvett.

1855 márcziustól 1858 májusig B.-Ujfaluban rector, 1853. máj. 1-én letévén a kápláni vizsgát, H.-K.-Szt.-Imrén s. lelkész volt 1858. szeptember haváig. Ekkor megválasztatott nagyvárad tanárnak, mely hivatalát folytatta 1864. augusztusig. Ekkor paptamási lelkésznek megválasztatván és felszenteltetvén, itt lelkészkedett 1873. tavaszáig és innen pedig cserélvén Veress Imre lelkészszel Kis-Szántóra költözött a jelzett év ápril havában. Már elébb 1864. február havában házasságot kötött Nagyváradon Torjay Emiliával, Torjay Ferencz nagyvárad polgár leányával.

E házasságból 14 gyermek született, kik közül a megboldogult eltemetett 12-öt és végül áldott jó nejét.

Az egyházmegye felismervén benne a pontos és rendszerető hivatalnokot, közpénztárnokká választotta 1878. márczius havában. Majd négy év mulva 1882. év tavaszán gyámpénztárnok lett és e hivatalát halála napjáig buzgósággal és nagy pontossággal töltötte be.

Meghalt 1901-ben decz. 3-án.

Ki a hazáját és egyházát igazán szerette, megérdemli, ha halás kegyelettel emlékezik róla az utókor!

Betűsoros tárgymutató

a bihari ev. ref. egyházmegye 1902. július 18-iki rendkívüli és az
1902. szept. 25-iki rendes közgyűlése jegyzőkönyvéhez.

	Szám
Adományozóknak jövőben egyhm. jkőnyvi szám küldetik . . .	76
Ács Endre m.-kakuesi lelkész rendk. áll. segélyre ajánlt. . .	97
Balogh István pósalakai tanító panaszának megvizsgálására Csák Máté és Kiss Elek kiküldetnek	94
Berettyó-Szt.-Mártoni egyház a belhivatalnokok hátr. fizetését teljesítse, s intézkedéséről espereshez jelentsen	67
Berettyó-Szt.-Mártoni egyház tanítóválasztását bejelenti . . .	95
Bokros Benedek lelkész rendkiv. áll. segélyre ajánltatik . . .	97
Bögös Lajos lelkész halála felett egyhm. részvéte	62
Csatári egyház belhivatalokai hátr. fizetésének teljesítésére felhiv.	67
Csatári egyház jelentsen, miért látja el az iskolát fűtőanyaggal a leánytanító	74
Csák Máté a pósalakai tanító panaszának megvizsgálására kiküld.	94
Darvasi egyház ünnepontási esetet panaszol	86
Dayka Aranka m. telki-i tanítónő állásán megerősítettik . . .	85
Egyhm. tisztikar lemondás, s ennek folytán intézkedés . . .	55
Esperesi levéltár átvételéről a bizottság jelent	59
Esperes időszakai jelentése	61
Egyházmegye részvéte Bögös Lajos halála felett	62
Egyházmegye tanügyi bizottság jelentése	72
Elhalt lelkészek, tanítók, s egyhm. tisztviselők rövid életrajza közgyűlés jegyzőkönyvébe felveendő	79
Élesdi egyház presbyt. belhivatalnokok hátr. fizetésének telje- sítése és erről jelentésre felhivatik	67
F. Vásárhelyi presbyt. templomépítési és urvacsorai alapjának visszahelyezésére utasítottak	70

	Szám
F.-Vásárhelyi presbyt. harangalap ügyében hozott határozata megsemm.	70
F.-Vásárhelyi egyház ref. segélyegyleti segélyre ajálva . . .	97
Gere Miklós özvegyének kérvénye egyhkerhez felterj. . . .	88
Háger Miklós a csökmői lelk. teendők végzésére felk. . . .	63
Hegyköz-Ujlaki egyház ismétlő iskolát állítson	69
„ Kovácsi „ közalapi segélyre ajánl.	97
Hegyközszáldobágyi egyh. „ „ „	97
Helyettes esperes a gyűlést megnyitja	1
„ „ indítványa az esperesi szék betöltésére . . .	5
„ „ a gyűlést megnyitja	54
„ „ jelent a Szabó Károly alap gyűjtőiveinek kibocsátásáról	60
Hivatalos egyöntetű papiruha kérdése	80
Holkó József nkerekii lelk. teendők végzésére felkér. . . .	63
Jákóhodosi egyház a belhivatalnokok hátr. fizetését teljesítse, s eljárásáról jelentsen	67
Jegyzőkönyv hitelesítésére küldöttség	6
„ „ „	92
Juhász Elek csökmői segédlelkészül alkalmaztatik	64
Juhos Lajos a bihari tanítószágban megerősittetik	65
Kiss Elek a pósalakai tanító panaszában vizsgál.	94
Kismarjai egyház vegyes iskolájának tultömöttségét szüntesse meg, s espereshez jelentsen	75
Körös n.-révi egyház ismétlő iskolát állítson fel	69
„ „ „ közalapi segélyre ajánlt.	97
„ „ „ ref. segély egyleti segélyre ajánlt	97
„ „ missziói lelkész jelentése	84
Köz- és lelk. gyámpénztár alapszabályainak átdolgozására bizottság	78
Közpénztárnok a Bélteki G. alapot a nyüvedi egyháznak adja ki	93
Kügypusztai isk. ügyben az előjáróságnak utasítás	73
Lelkészgyám- és közpénztár alapsz. átdolgozására bizottság	78
Lessi egyház a belhivatalnokok hátr. fizetését eszközölje . . .	67
„ „ Ref. segély egyleti segélyre ajánltatik	97
M.-Kakucsi egyház a belhivat. hátr. fizetését eszközölje . . .	67
„ „ gondnoka 50 kor. adó kifizetésére utasítva	71
„ lelkészlak építési ügyében intézkedés	89
„ Ref. segély-egyleti segélyre ajánltatik	97

Mező-telegdi egyház közalapi egyszersmd. vagy tőkesegélyre ajánlt.	97
Mező-telegdi egyház ref. segélyegyleti segélyre ajánlt.	98
Mező-telkii egyház Dayka Aranka tanítónő választását bejelenti	85
" " legelő per haladéktalan megindítására utas.	91
Napdijak fizetése megszüntetve	77
Nádudvari Lajos nagy-kerekii lelk. teendők végzésével megbiz.	62
Nagy Pál b.-szentmártoni tanító állásában megerősítve	95
Nagyvárad i leányinternátus jelentése 1901 - 1902. tanévről	82
" " 1902—1903. évi költségelőirányzata	83
Nyüved i egyház gyámintézeti járuléka ügyében határozat	81
" egyháznak a Bélteleki alap közpénztárból kifizet.	93
" egyház közalapi segélyre ajánltatik	97
" egyház Ref. segélyegyleti ajánltatik	97
Paptamási egyházközs. közgyűlés határozata megsemmisítve	87
Pelhárdhidai egyház belhivatalnokai hátrányát fizesse ki	67
" " közalapi segélyre ajánltatik	97
D. Petri János h. k. ujlaki gondnok felebbezése a köv. gyűlésre	92
Pósalakai egyház belhivatalnokai hátrányát fizesse ki	67
" " iskolaépületét javítsa ki és róla jelentsen	68
P. toldi egyház " " "	68
P.-ujlaki egyház " " "	68
" " tőkesegélyre ajánltatik	97
Ref. segélyegyleti segélyre ajánlottak	97
Rendkívüli államsegélyre ajánlottak	97
Siteri egyház ismétlő iskolát állítson	69
Szabó Károly esperes halála felett egyházm. részvéte	2
" " " nevére alapítvány gyűjtése	4
" " " özvegyének köszönő levele	57
Szabó János békés-bánati esperes halála felett részvét	3
Szalárdi egyház belhivatalnokai hátrányát fizesse ki s jelentsen	67
Szalárdi egyház iskolaépületének kijavítására és jelentésre uta sitva	68
Szatmári egyházmegye részvétirata	58
Szavazatok beadásának határideje	56
Szavazatbontó bizottság	56
Szentpéteri Sándor darvasi tanító megerősítettik	66
Sziki Ádám rendkiv. államsegélyre ajánltatik	97
Szirok Zoltán nkerekii s. lelkészül alkalmaztatik	64

	Szám
Szörványok új beosztására küldöttség	56
Szücs László Nagyváradon s. lelkészül alkalmaztatik	64
Tanítótestületi pénztári számadás	90
Tökesegélyre ajánlott egyházak sorrendje	98
Váncsodi egyház ismétlő iskolát állitson	69
" " takarékos magtára terhére lelkészlakának tető- zetét kijavithatja	96
Veress István a m.-kakucs lelkész lak építése ügyében kikül- detik	89

